

Tamilenes nøkkel til integrering

-kan somalierne finne den?

Una Maria Beier

Masteroppgave i statsvitenskap, 100 sider.

Institutt for Statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

November 2006

Forord

Mange tidligere hovedfags- og masteroppgaver er deprimerende i forordet om hvor tungt, hardt og slitsomt dette arbeidet har vært. Jeg ønsker ikke å dra oppgaven min ned i første setning og vil heller fokusere på det positive ved denne tiden. Det har vært slitsomt og til tider veldig tungt og hardt arbeid, men det har også vært en fin tid jeg ikke ville vært foruten. Jeg har selv valgt hva jeg ville skrive om og fått være min egen sjef og har fått vie min tid til noe jeg brenner for. Denne opplevelsen ville jeg ikke vært foruten.

Takk til veilederen min Anton Steen som har hjulpet meg mye underveis med gode innspill og råd. Han var alltid tilgjengelig hvis jeg trengte han, og pushet på for å få meg i mål.

Også takk til alle ansatte i Bydel Stovner og Statistisk sentral byrå som har hjulpet meg i forbindelse med oppgaven.

Kjære Onkel Arne, uten deg hadde jeg ikke hatt noen PC å skrive på! Takk.

Una Maria Beier

Oslo, november 2006.

Sammendrag:

Oppgaven ser på de tamilske og somaliske innvandrerkvinnene i Oslo og har Bydel Stovner som case. Bydel Stovner ligger i Groruddalen og har en innvandrerandel på 36,5 % per 2006. Tamiler og somaliere er store innvandrergrupper i bydelen sammen med pakistanere og vietnamesere. Tamiler og somaliere er forskjellige fra hverandre med hensyn til når de kom til Norge, kulturell bakgrunn og religion. Tamilene kom til Norge allerede på 1960- 70 tallet og svært mange har høyere utdanning og lav arbeidsledighet. Somalierne derimot er en relativt ny og ung innvandrergruppe som kom sterkt på 1990 tallet. Mange er barn og unge. På grunn av borgerkrigen har ikke Somalia hatt en fungerende regjering på ca 20 år og mange som kommer er analfabeter. De tamilske og somaliske kvinnene har dermed et ganske forskjellig utgangspunkt for integrering.

Problemstilling for oppgaven er tamilske og somaliske kvinners integrering i Oslo med hovedvekt på Bydel Stovner som case. Underproblemstilling er; hva gjør at tamilske kvinner synes å lykkes bedre i integreringsprosessen i det norske samfunnet framfor somaliske kvinner i Bydel Stovner? Og hvorfor lykkes i så fall de tamilske kvinnene bedre på Stovner?

Sentral spørsmål blir: Hva er tamilenes nøkkel til suksess i integreringsprosessen? Hvilke verdier legger tamilene kontra somalierne vekt på? Hvilke tiltak har Bydel Stovner for innvandrerne i bydelen?

Indikatorer for å belyse problemstillingen min er: utdanning, arbeid, inntekt, grad av sosial støtte/ kontantstøtte og deltakelse i barnehage og skole. Datamaterialet inneholder statistikk over de avhengige variablene i Bydel Stovner og i Oslo kommune. Jeg kommer også inn på boligforhold og boligproblemer for de tamilske og somaliske innvandrerne i Bydel Stovner og i Oslo kommune.

Innholdsfortegnelse:

Kap. 1 Innledning

1.0 Innledning.....	s.6
1.1 Problemstilling.....	s.8
1.2 Redegjørelse	s.9
1.3 Om integrering i Norge.....	s.10

Kap. 2 Teori

2.1 Teorier om integrasjon.....	s.12
2.2 Sri Lankas historie.....	s.18
2.3 Somalias historie.....	s.21
2.4 Bydel Stovner	s.24
2.4.1 Minoritesrådgivere.....	s.25
2.5 Integrerings- og kvalifiserings tiltak i Bydel Stovner	s.29
2.5.1 Strategisk plan for Bydel Stovner 2005- 2009.....	s.34
2.5.2 Prosjektet: ”Integrering av somaliske flyktninger i Bydel Stovner”.....	s.36
2.5.3 Nærmiljøprosjektet ”Haugenstua og Smedstua mot år 2000”.....	s.38

Kap. 3 Metode

3.1 Case studie.....	s.39
3.2 Empiri/ Data.....	s.41
3.2.1 Statistikk, indikatorer.....	s.41

Kap. 4 Empiri

4.0 Empiri over tamilske og somaliske kvinner.....	s.60
4.1 Somaliske kvinner.....	s.60
4.1 Srilankiske kvinner	s.62

4.3 Tamilske organisasjoner og ressurs-og veiledningssenter.....	s.65
4.4 Somaliske organisasjoner.....	s.68
4.5 Byutvikling som integrering? Byutvikling med integrasjon som intensjon.....	s.70

Kap. 5 Drøfting og forklaringsfaktorer

5.1 Indikatorer.....	s.72
5.2 Innvandrernes boligproblemer.....	s.72
5.2.1 Booppfølging i Bydel Stovner	s.78
5.3 Sammenligning av integreringsprosessen av tamilske kvinner og somaliske kvinner.....	s.78
5.4 Hva er nøkkelen til en vellykket integrering i det norske samfunnet?.....	s. 81

Kap. 6 Oppsummering, sammenfatning.....

s.86

Litteraturliste.....

s.90

Vedlegg

1)Program fra Miniseminar, Nordre Lindeberg gård, 07. oktober 2005.

2)Program fra Heldagsseminar, TAB- konferanse, Oslo Rådhus, 24. mai 2006.

Kapittel 1

1.0 Innledning

Hva er integrering og integrasjon? Integrasjon har vært et hovedbegrep i norske myndigheters tilnærming til innvandrere i flere tiår. Integrasjon defineres som en ”sammenslutning av enheter til en større enhet, eller til et nært samarbeid.” av Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon (bind 7, s. 528). Stortingsmelding nr 17 (1994-95) definerer integrasjon som ”prosesser som innebærer at individet blir en del av samfunnets sosiale liv”, og som ”en evigvarende prosess”. Man kan kanskje tenke seg at myndighetene i denne sammenhengen ønsker å bringe folk fra forskjellige land, kulturer og med ulike tradisjoner sammen til en stor enhet som er å leve sammen i Norge, eller å kunne lære å leve med at folk er ulike og respektere det for å kunne leve sammen og fungere i samfunnet. Mange bruker nå ordet ”inkludering” i stedet for integrering, men jeg har valgt å bruke integrering som betegnelse i denne oppgaven.

Bakgrunnen for denne oppgaven er min interesse for integrering og innvandring til Norge. Når man er vokst opp på et sted med mange mennesker fra forskjellige kulturer, lærer man å kjenne folk og å løse konflikter for å kunne leve sammen. Det er spennende med andre måter å gjøre ting på og med andre tradisjoner enn bare de norske. Integrasjons- og innvandringspolitikk er alltid like aktuelt der mange er engasjerte og har forskjellige syn på hvordan ting bør gjøres for best å fremme integrasjon og ta vare på våre nye landsmenn. Mediene kan ofte framstille innvandrere negativt, det er vanskelige spørsmål som tas opp, og store debatter kommer ofte etter noe som har blitt slått stort opp i mediene.

Innvandring er ikke noe nytt fenomen, historisk sett har det vært normalt med relativ stor innvandring i visse perioder overalt i verden. I dag er det nye former for innvandring vi møter og i et større omfang enn sammenlignet med tidligere. Folk flytter for å få seg arbeid, tjene penger, skape seg en bedre framtid enn de kunne klart i hjemlandet, på grunn

av krig, forfølgelse, politiske meninger eller naturkatastrofer, religion eller undertrykkelse. Noen kommer som asylsøkere, flyktninger, arbeidsinnvandrere eller ved familiegjenforening. Det oppstår nye problemstillinger i et samfunn knyttet til rettigheter, berettigelse, tiltak og særtiltak som følge av innvandring. Integreringspolitikk er de siste 30 årene blitt mer og mer viktig.

Norge ligger ca. midt på treet når det gjelder antall innvandrere i forhold til resten av Europa. Migrasjonen til Norge har gått fra å være hovedsakelig arbeidsinnvandring på 1960/70-tallet, til familiegjenforening rundt 1980-tallet, og til å bli mest flyktninger og asylsøkere utover fra 1990-tallet. Innvandring berører interne nasjonale forhold og utfordrer den tradisjonelle nasjonalstaten med hensyn til hvordan nye grupper skal innlemmes i samfunnet. Hvordan integreres så våre nye samfunnsmedlemmer?

Jeg vil konsentrere meg om de tamilske og somaliske innvandrerkvinnene i Oslo, spesielt i Groruddalen nærmere bestemt i Bydel Stovner. Innvandrerandelen i bydelen er betydelig. Hele 36,5 % av befolkningen, (VG, 05.09.06). I Groruddalen bor 85 % av alle tamiler i Oslo. Jeg vil se på de tamilske - og somaliske kvinnegruppene i forhold til hverandre for å se hva som kan ha gjort at de integreres forskjellig (til sammenligning med andre innvandrergrupper), når de får de samme mulighetene i et nytt land. Eller får de alle samme rettigheter? Hva gjøres for å integrere innvandrere, da spesielt tamilske kvinner og somaliske kvinner? Hva gjør befolkningsgruppen selv og hva gjør Oslo kommune og Bydel Stovner? Hvordan skal man best integrere nye grupper i samfunnet? Gjennom norskundervisning, arbeidstiltak, bosetting, barnehage og skole, med andre ord inkludering i samfunnet? Til slutt vil jeg sammenligne tamilene med somalierne og se på forskjellene mellom de to gruppene.

En innvandrer blir definert som en person født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre, (319 000 personer i Norge). Også de barna som slike innvandrerepar får etter ankomst til Norge (68 000 personer) blir definert som innvandrere. I alt er det 387 000 innvandrere i Norge dvs. ca. 8,3 prosent av befolkningen. I Oslo er ca. 23 % eller 123 900 personer av befolkningen innvandrere

(www.ssb.no/emner/00/00/10/innvandring). De som har en norsk og en utenlandsk foreldre, og de som har blitt adoptert til Norge, regnes ikke som innvandrere. Av de 20 største innvandrergroppene i Norge kommer somalierne på en 6. plass og srilankere på 10. plass. De to største groppene er kanskje ikke overraskende pakistanere og svensker. Ser man derimot på personer med to utenlandskfødte foreldre kommer somaliere og srilankere på en 4 og 5 plass, etter pakistanere, vietnamesere og tyrkere (tall fra Statistisk sentralbyrå, heretter SSB).

Integrering kan i denne oppgaven defineres som i hvilken grad innvandrerne tar til seg norske levemåter. Ellers inkluderer politisk integrasjon at det finnes politisk tillit, det vil si tillit til de politiske institusjonene i samfunnet, tilslutning til demokratiske verdier; blant annet ytrings- og organisasjonsfrihet og skille mellom kirke og stat, og politisk deltagelse i valg, men også i andre typer av politiske aktiviteter. Integrasjon, som menneskelig prosess, handler om hvordan sosialisering gjennom normer og forventningsdannelse bidrar til å skape sosialt samhold og samfunnsmessig stabilitet. (Brochmann & Rogstad, kap1, 2002).

1.1 Problemstilling:

Oppgaven ser på tamilske og somaliske kvinners integrering i Oslo, med hovedvekt på Bydel Stovner som case.

Hva gjør at tamilske kvinner synes å lykkes bedre i integreringsprosessen i det norske samfunnet framfor somaliske kvinner i Bydel Stovner? Og hvordan lykkes i så fall de tamilske kvinnene bedre på Stovner?

Hva skal til for å integreres i det norske samfunnet? Hva er tamilenes nøkkel til suksess i integreringsprosessen? Hvilke verdier legger tamilene kontra somalierne vekt på?

1.2 Redegjørelse

Jeg vil ta for meg følgende indikatorer for å se om de kan hjelpe meg med å belyse problemstillingen min; utdanning, arbeid, inntekt, grad av sosial støtte og deltakelse i barnehage og skole. Jeg mener dette vil være gode indikatorer for å se hvilke forutsetninger som må til for å integreres best i det norske samfunnet. Det er viktig at barn som vokser opp kan snakke språket der de bor. Gjennom deltakelse i barnehage får man mye kunnskap gratis. Dette er ekstra viktig for folk med innvandrerbakgrunn hvis ikke foreldrene er gode i norsk. Skolen er en viktig læringsarena hvor mange av de norske verdiene og læring av ”sosiale koder” blir formidlet. Gjennom utdanning har man også en større sjans for å få seg arbeid. Jo høyere utdanning man har, desto større er sjansen for å tjene bra, selv om dette selvfølgelig ikke er noen entydig sannhet. Har man arbeid og en god inntekt er sjansene for å ende opp med sosialstøtte liten. Man er i realiteten selvforsørgende, og det er dette den norske stat legger opp til. Det norske samfunnet legger vekt på yrkesaktivitet som kilde til selvrealisering og selvstendighet (Farstad 2004:16). Kvinnens rolle som mor gjør at forholdene må legges til rette slik at de kan integreres på lik linje med menn og ikke hindres av at de har barn. Eksempelvis ved kombinert språkopplegg og barnepass.

Det hadde også vært interessant å se på grad av politisk deltakelse blant tamiler og somaliere. Det sier noe om hvor integrert man er når man også deltar i det politiske liv. Politikk berører alle hver eneste dag selv om man ikke alltid merker det selv. Men det har jeg ikke med av hensyn til tids- og plassmangel.

Jeg skal først ta for meg ulike teorier for integrasjon for å gjøre det lettere å vite hva jeg nøyaktig mener senere i oppgaven. For å få litt bakgrunnsinformasjon, vil jeg gå kort igjennom Sri Lankas og Somalias historie. Deretter vil jeg redegjøre for hva Bydel Stovner gjør for å integrere innvandrere og flyktninger, og bydelens tiltak for årene som kommer. Jeg kommenterer to prosjekter Bydel Stovner har hatt for innvandrere, et spesielt for somaliere, og ser på det som omhandler kvinner i prosjektene.

I kapittel 3 gjør jeg rede for metoden og statistikken. I kapittel 4 ser jeg på indikatorene jeg har tatt for meg og i kapittel 5 drøfter jeg hva disse forklarer og ser på hvilke problemer innvandrere kan ha. Videre ser jeg på hvilke likheter og forskjeller som er mellom tamilske- og somaliske kvinner og i integreringsprosessen. Deretter spør jeg hva nøkkelen til en vellykket integrering for de tamilske og somaliske kvinnene er og prøver å svare på dette. I det siste kapittelet, kapittel 6, kommer jeg med en oppsummering og en avslutning av oppgaven.

1.3 Om integrering i Norge.

De fleste nordmenn vil sannsynligvis mene det er noe man kan kalle en ”norsk kultur”. For eksempel at vi feirer 17. mai, har påskeferie og drar på fjellet og står på ski og spiser ”Kvikklunsj” og appelsin. En god venninne av meg som er halvt srilankisk, mente brunost, lapskaus og ulltrøyer var typisk norsk! Denne ”norske kulturen” vil dominere i Norge. Våre nye landsmenn har med seg andre kulturer til landet. Hvordan skal man best få folk med forskjellige kulturer til å leve fredelig sammen?

Integrasjonspolitikken og minoritetspolitikken i Norge har tidligere vært preget av en fornorskningsspolitikk ovenfor samene. Det handlet om hvordan staten behandlet samene og kvenene fra 1800- tallet. Dette innebar blant annet kirkebygging i de samiske områdene, garnisoner, jordbrukskolonisering, statsinternat og tvungen norskopplæring; der samene ikke hadde lov å snakke samisk. Minoritetspolitikken i Norge var i liten grad en åpen politikk, og først i vår tid har man fått tilgang til arkivene og fått vite hva som egentlig skjedde. Etterkrigstiden (etter 2. verdenskrig) førte derimot til en solidaritetsfølelse med minoriteter. Først ble det gitt kulturelle rettigheter og så politiske rettigheter til minoriteter. Samene har for eksempel flere rettigheter enn andre minoritetsgrupper i Norge pga sin status som urfolk.

De første større innvandregruppene kom til Norge på slutten av 1960- tallet og begynnelsen av 1970- tallet. De fleste kom som arbeidsinnvandrere og sjøfolk, og det var blant annet mange pakistanere som kom. Etter at Norge i 1975 innførte innvandringsstopp

kom de fleste innvandrerne etter hvert via familiegjengenforening. Intensjonen var ikke å stoppe all innvandring til landet, men å begrense arbeidsinnvandringen. I perioden 1975-1990 lå innvandringen til Norge på mellom 12 000 og 15 000 mennesker per år (Aschehoug og Gyldendal, s.517, bind 7). Utover på 1990 tallet var det flest flyktninger og asylsøkere som kom, og er det fortsatt. Norge må etter FNs krav ta imot en viss kvoteflyktninger hvert år. Med Schengenavtalen som Norge er en del av, skal det i praksis kunne være fri flyt av mennesker i arbeidsmarkedet mellom EU landene. Man skal altså ha lov å kunne arbeide i det landet man vil innen EUs grenser, pluss Norge som er EØS medlem.

Will Kymlicka, (Kymlicka, 1995), mener man må skille mellom opphavlige minoriteter og innvandrere fordi det er faktiske forskjeller med hensyn til hvilke rettigheter de har krav på og ønsker, og hvilken politikk som blir ført ovenfor gruppen. Nasjonale minoriteter er "hele" kulturer som kjemper for å eksistere som separate grupper. Kymlicka mener nasjonale minoriteter bør ha minoritetsrettigheter fordi dette bidrar til individuell frihet og bevaring av egen kultur. De har ikke hatt noe valg om å bli en del av nasjonen i motsetning til innvandrerne som har kommet frivillig fra et annet land. Dette er noe kontroversielt. Hvor frivillig er det å forlate sitt hjemland som flyktning? Eller hvis man blir forfulgt pga rase, religion eller politiske meninger? Og hva med annen generasjons innvandrere? Deres foreldre kom kanskje frivillig til et nytt land, f.eks Norge, for å søke lykken og mer tjene penger enn de hadde muligheten til i hjemlandet, men barna deres hadde eller har ingen ting de skulle ha sagt om hvor de vokser opp. I denne oppgaven velger jeg å kun bruke betegnelsen innvandrere.

Innebærer integrasjon at andre blir som "oss" eller at vi blir som "dem"? Hvem er "de" og hvem er "oss"? Blir innvandrerne en del av "oss" når de har tatt til seg alle "våre" måter å tenke og handle på? Skal integrasjonen gjøre at vi alle blir like i tenke- og handlemåter? Har "vi" i Norge og vesten alle de gode verdiene som alle burde strebe etter? Er ikke fakta

at de barna som er adoptert eller er halvt norske også kan bli sett på som utlendinger? Er det da bare utseende det kommer an på? Da ligger integreringen veldig dårlig an, for det går jo ikke an å forandre på hvordan man ser ut eller hvem man er.

I kapittel 2 vil jeg diskutere de ulike teoriene for integrasjon, og se hvor Norge ligger innenfor integrasjonsteoriene.

Kapittel 2

2.0 Teori

2.1 Teorier om integrasjon:

Integrasjon defineres som grunnideen hvor ideen er at samfunnets etniske grupper skal kunne bevare sine kulturelle særpreg, samtidig som de tar til seg majoritetskulturen og samfunnets felles normer overholdes. (Girolami, s.31) Overordnede mål er å skape et flerkulturelt samfunn. Å bli integrert blir definert som å være med, delta i det norske samfunnet, både personlig og i felles identitet, følge lover, regler og plikter, og ta ansvar (S.Bilgi`c s.17).

Ofta kan det være lettere å si noe om hva integrasjon ikke er enn hva det eksplisitt er, som eksempelvis assimilasjon og segregasjon. Hagelund (2002) sier integrasjon representerer både en prosess hvor problemene med individuelle innvandrere og med det multikulturelle samfunnet som et hele vil løses, og samtidig målet for en slik prosess. Brochmann skriver i "Sand i maskineriet" at integrasjon er noe kvalitativt forskjellig fra assimilasjon. Assimilasjon blir betraktet som en strategi mange stater fulgte ovenfor minoriteter tidligere i historien, der det ble brukt vold, undertrykking og andre pressmidler for å få minoriteter så like som mulig som majoriteten. Eks. Norges statsbehandling av samene som nevnt ovenfor. Innenfor assimilasjonstradisjonen snakker man om en prosess der individene vokser inn i et gitt kulturelt fellesskap og gradvis tilegner seg dette fellesskapets normer og verdier så man tilslutt ikke kan skille folk fra hverandre. Integrasjon som et grunnbegrep i sosiologien handler om en "*menneskelig prosess om*

hvordan sosialisering gjennom normer og forventningsdannelse bidrar til å skape sosialt samhold og samfunnsmessig stabilitet”. Altså om hvordan sosial orden skapes og vedlikeholdes. (Sand i maskineriet 2002:30). Motsatsen til integrering er marginalisering eller eksklusjon når det gjelder individer og oppløsning eller anomi når det gjelder hele samfunn (ibid). Segregering blir på den andre ytterkanten av assimilasjon, der folk holder seg for seg selv og ikke tar del i den andre kulturen de lever i. Minoritetskulturen bevares og utvikles uten påvirkning fra majoritetskulturen, og de ulike etniske gruppene lever helt atskilt (Haagensen m.fl, 1990:5).

En skala over assimilering, integrasjon og segregasjon vil se omtrent slik ut:

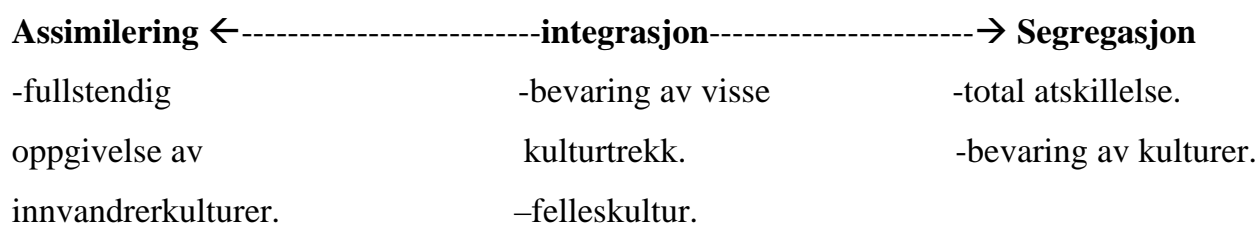

Fig.2.1

Assimilasjonsmodellen har som overordnet mål å være et kulturelt homogent samfunn (Girolami, 1996:29). Den impliserer at minoritetsgruppene fullstendig gir opp sin egen kultur til fordel for majoritetskulturen, og at de ulike etniske gruppene forvinner inn i majoritetskulturen (Haagensen m. fl, 1990, Hylland Eriksen og Sørheim, 1994), og tilslutt er det ikke mulig å skille dem fra hverandre. Assimilasjonsskolen mener individer skal tilpasse seg majoritetskulturen over tid, enten gjennom gradvis individuell sosialisering eller gjennom krav. Assimilering innebærer for eksempel obligatorisk enhetsskole (eks. pliktig 10-årig skole), spesialundervisning, kvoter for etnisk opptak til skoler, kvoter for ansettelser i privat og offentlig sektor og plikter og sanksjoner under de sosiale rettighetene. Innvanderne skal ha så få særtiltak som mulig i motsetning til i integreringsmodellen. Eksempler på disse assimilasjonsmodellene er USA og Frankrike.

Offentlig politikk og integreringseffekter i Norge har gått fra assimileringpolitikk til multikulturalismepolitikk og 'ikke intenderte' virkninger. Multikulturalisme er en politisk strategi for integrering av nye etniske grupper i tradisjonelle nasjonalstater. I multikulturalisme er idealet en pluralistisk integrasjon, der de nye etniske gruppene bevarer sitt kulturelle særpreg og lever fredlig sammen med og ved siden av landets opprinnelige folkegruppe. Det motsatte er assimilasjonsstrategi, der idealet er at de nye innvandrergруппene tar opp i seg vertslandets kultur og normer (Østerrud m.fl., Statsvitenskaplig leksikon:166)

Multikulturalisme legger gruppepluralisme til grunnlag for en politisk fellesidentitet. Her finner man friskoler, tilskudd til morsmålsundervisning, tilskudd til ulike kulturer og religioner, kvoter for politisk representasjon og etnisk regionalisme blant annet. Et godt eksempel her er Canada. Det har vært ulike blandingsforhold over tid og innen bakgrunnsland for integrering. Multikulturalismen legger vekt på friskoler, tilskudd til morsmåls undervisning, kultur og religion, kvoter for politisk representasjon og etnisk regionalisme. Grad av iverksetting vil påvirke om en gruppe vil føle seg overkjørt av majoriteten eller ikke. Den subjektive opplevelsen av myndighetenes vilje til å akseptere eller støtte andre gruppers kulturer.

Pluralismeskolen legger vekt på at innvandrere ikke bare er individer, men også medlemmer av grupper som har verdier som skal respekteres og uttrykkes. Tilpasning til samfunnet skjer gjennom aksept av felles spilleregler for plikter og rettigheter, dvs. felles tilpasning.

Politisk inkludering av etniske grupper innebærer politisk deltagelse gjennom opphold og statsborgerskap, representasjon i statlige institusjoner (folkevalgte og forvaltning), innflytelse i beslutningsprosesser, at innholdet i den offentlige politikken er preget av like rettigheter og muligheter, og sosioøkonomisk paritet i fordelingsprosesser.

Forklaringsperspektiver på manglende "politisk inkludering" kan være gjennom etno-

pluralistisk integreringsperspektivet, individuelt assimileringperspektivet, sosial stratifisering/ klasseperspektivet, diskrimineringsperspektivet, eller ekspertperspektivet.

Ikke-intenderte virkninger legger vekt på at andre politikkområder virker inn på integrasjon og spenninger i samfunnet. For eksempel kan Kristelig Folkepartis (Krf) ”hjertebarn” kontantstøtten, virke til mindre integrasjon for innvandrerkvinner, ved at kvinnene ikke kommer ut i arbeidslivet og barna ikke kommer i barnehage.

Integrasjonspolitikken i Norge kan virke litt uklar på mange måter. Målet er negativt definert ifølge Brochmann (Sand i maskineriet, kap. 1); *”Det er ikke assimilasjon, og midlene for å oppnå tilpasning er ikke press og tvang.”* Selve integrasjonspolitikken blir utviklet gjennom de vanlige demokratiske prosedyrene i Storting og Regjering.

”Integrasjonspolitikken har vært relativ klar i forhold til prosedyre, men mindre klar i forhold til innhold”, skriver Brochmann videre. *”Likebehandlingsprinsippet skal gjelde lengst mulig; innvandrere og minoritetsrepresentanter skal ha de samme rettigheter og plikter som norske statsborgere”*. Den norske velferdsstaten står også sterkt i Norge sammen med likhetsidealet. Det kan være vanskelig å skille disse to fra den norske nasjonale følelsen eller selvforståelsen. Som innvandrere skal man ideelt oppnå de samme standardene som alle andre nordmenn; arbeid, bolig, utdanning og bruk av sosiale tjenester. Disse målene inneholder verdier de fleste nordmenn setter høyt og kanskje også bruker ubevisst når man tenker på om noen er integrert. Motsatt, setter man opp ulikhetene som tegn på at noen ikke er integrert. Innvandrere starter ofte på bunn i det samfunnet de kommer til, og de har ikke de samme forutsetningene i utgangspunktet. Det kan være vanskelig å oppnå samme standard som nordmenn flest har.

”Why care for the stranger?” spør Ian Culpitt (Sand I maskineriet 2002:50). Jo, fordi staten har interesse av å opprettholde en sunn økonomi og politisk stabile forhold (ibid) i landet sitt. Her kommer likebehandlingsprinsippet og velferdsstaten inn igjen. Man må sikre alle menneskene som bor i staten like og gode forhold for å unngå splittelse eller opprør, samt for å sikre økonomien. Det er ingen god økonomi for staten hvis alle

skal gå på sosialen i stedet for å jobbe. Man kan vurdere integrasjonspolitikken som en strategi for å oppnå dette når det gjelder rettigheter. Innvandere og minoriteter skal innlemmes i velferdsstaten Norge slik at velferdsstaten kan bestå (ibid).

Flere forfattere har inndelt integrasjons- og assimilasjonfeltet inn i lavere ordensteorier. Assimilasjon er blitt segmentert assimilasjon i ulike grader og former. Dette krever et lavere analytisk nivå og gjør det lettere å oppdage mer spesifikke maktrelasjoner og interessekonflikter; altså forhold som er med på å forme utfallet av innlemmingsprosesser for individer og grupper. "Frivilling assimilasjon" er blant annet giftermål mellom forskjellige etniske grupper, integrert bosetting og yrkesmessig mobilitet. I norsk og skandinavisk sammenheng ville det vært interessant å analysere segmentert assimilering i lys av offentlig politikk for integrasjon mener Brochmann. Etter hvert kunne man kanskje fått tilpasningsstrategier og resultater som gav velfungerende og veltilpassede grupper som i dag opplever ulike grader av eksklusjon og isolasjon.

En flerkulturell politikk i dag, forutsetter en sterk offentlig makt på sentralt og lokalt plan. Integrasjonsideologien krever liberalitet ovenfor minoriteter slik at de skal kunne vedlikeholde sin medbrakte kultur i et nytt land. Integrasjonspolitikken synes å ha kommet som en reaksjon på assimilasjonstenkningen både i Norge og i andre land. Norsk innvandringspolitikk har som en av sine viktigste målsetninger å ha full økonomisk, sosial og kulturell likestilling for alle innvandrergupper (fra Stortingsmelding, Nr 39 for 1987-88).

Hvordan legger tamilene og somalierne seg ulikt på integrasjonsskalaen? Årsaksforholdet kan se ut som tamilske kvinner er mer assimilert og somaliske kvinner er mer segregert, hvis man skal se dem på hver sin ytterside.

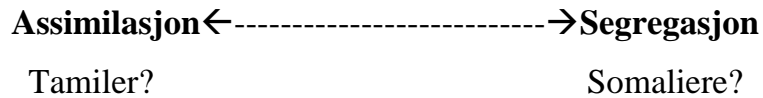

Fig.2.2

Segregering som strategi innebærer at minoritetsgrupper lever atskilt fra majoritetsbefolkningen og at det er liten eller ingen kontakt mellom disse (Haagensen m.fl., 1990 og Hylland Eriksen og Sørheim, 1994). Det er vanskelig å tro at en gruppe mennesker kan leve helt atskilt fra resten av befolkningen i en moderne stat. I de somaliske kvinnenenes tilfelle kan man hevde at de som er analfabeter, hjemmeværende og ikke har kontakt med andre mennesker enn somaliske, er segregert. Allikevel er de i kontakt med norske mennesker på sosialkontoret, butikken og ved at barna går i barnehage og på skole. Har de barn som går på skolen snakker barna norsk og kan fortelle om hva som skjer utenfor det somaliske miljøet. Jeg tror ikke det finnes noen slik svart/hvitt tabell for innvandrergupper. Hva med asylsøkere som bor på asylmottak?

Jeg vet ikke om en stat som i dag fører en bevisst segregasjonspolitik. Kanskje det kan være sånn for mange latinamerikanere som kommer ulovlig inn til USA og lever der uten at staten vet de eksisterer, eller vil anerkjenne at de er der. Det siste eksemplet jeg kan tenke meg må være i Sør- Afrika og deres tidligere apartheidpolitikk. Her lå det rasisme til grunn. Segregasjonspolitik trenger ikke å bygge på rasisme, dvs. at noen folkegrupper anses som mindre verdt enn andre.

Integrasjonspolitik innebærer ikke bare at innvandrerne tilpasser seg majoritetskulturen, men også at det norske samfunnet tilpasser seg minoritetene, deres kultur og deres levemåter. Målsetningen til den norske stat om full likestilling mellom innvandrere og nordmenn er ment å oppfylles ved denne tilpasningen. Jeg har tatt med ulike teorier for integrering for å vise hvor Norge har vært og hvor Norge kunne ha ligget.

2.2 Sri Lankas historie

Sri Lanka, tidligere kalt "Ceylon", har en lang historie. Helt fra gammelt av har landet blitt styrt i form av en rekke mindre kongedømmer. Landet var delt opp i relativt små geografiske soner, og hadde en tilhørende konge som regjerte. Fra 1800-tallet ble øya kolonisert (etter tur) og regjert på et overordnet nivå av ulike europeiske land. Det siste landet som koloniserte Ceylon, var Storbritannia i 1796. Da det britiske herredømmet trakk seg ut i 1948 ble landet selvstendig. Sri Lanka har et folketall på nesten 20 millioner mennesker. Av etniske grupper på Sri Lanka er singalesere den største gruppen 74 %, tamiler 18 % og 8 % andre. Separatister tilhørende Sri Lankas etniske minoritet, tamilene, har kjempet en geriljakrig mot myndighetene siden 1983 (Dagsavisen, papirutg, 03.05.06, s.17). Singaleserne er i hovedsak buddhister, mens tamilene er hinduer (Bakke, 1994:3). Jeg har ikke tenkt å komme inn på forskjellene mellom singalesere og tamiler i denne oppgaven, bare ta for meg tamilene som gruppe siden de fleste som bor på Stovner fra Sri Lanka, er tamiler.

De aller første tamilene kom fra Sri Lanka til Norge på 60- og 70-tallet. Den gangen dreide det seg stort sett om arbeidsinnvandring i begrenset omfang. På begynnelsen av 80-tallet tilspisset konflikten mellom den tamilske frigjøringsbevegelsen; Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) og regjeringen seg. Det var blant annet omfattende kamper på Jaffna- halvøya. Hundretusener av tamiler flyktet fra Sri Lanka og mange dro til Canada, Australia og England. Men en del endte også opp i Norge. I dag (2006) er det om lag 12 000 tamiler her til lands, og mange er norsk- tamiler som er født og oppvokst i Norge. Om lag 7000 bor i Oslo, noe som gjør tamilene til den nest største minoritetsgruppen i hovedstaden, etter pakistanere. Tamilene blir ofte omtalt som nyere norsk innvandrings suksesshistorie. Svært mange har høyere utdanning og ifølge tall fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, NOVA, er gjennomsnittstamilen i Norge mindre kriminell enn "etniske nordmenn". Det er også lavere arbeidsledighet blant tamiler enn blant nordmenn flest. I tillegg kommer en imponerende innsats for å ta vare på egen kultur og egne tradisjoner (Bolle,

VerdensmagasinetX, nr1/2004).

Det er flere ulike tamilske menigheter i Oslo i dag, blant annet den tamilske menigheten Living Light Gospel Church på Grünerløkka i Oslo, og tamilske pinsemenigheter. Kultursentrene er spredd over hele Norge, og i tillegg driver de flere nærradioer og utgir egne blader, både på tamil og norsk.

Tamil er ikke en religiøs gruppe, men en etnisk folkegruppe. I motsetning til flere andre folkegrupper, består tamilene av hinduer, katolikker, protestanter (lutheranere) og muslimer. Selv om kristendom og hinduisme er vidt forskjellige, har ikke dette skapt noen form for problemer mellom dem. Dette skyldes at det er en grunnleggende faktor som binder de sammen, nemlig språket deres. Det er det tamilske språket som gir en tamil identitet. Den tamilske befolkningen kan også deles inn i Sri Lanka- tamiler og India- tamiler, der den siste gruppen er etterkommere av arbeidere engelskmennene innførte fra Sør- India til de store teplantasjene (Bakke, 1994:3).

Tamil snakkes av flere millioner mennesker rundt om i verden. Av dem er det ca. 50 millioner i den indiske delstaten Tamil Nadu, samt av ca 4 millioner på Sri Lanka.

Øivind Fuglerud ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) har blant annet forsket på årsakene til at tamilene klarer seg så godt. Etter hans mening er det flere grunner. I VerdensmagasinetX påpeker han det spilte nok en rolle at det store flertallet som kom på 80-tallet hadde landsmenn i Norge som kunne hjelpe dem i gang. Han tror også norske innvandringsmyndigheters negative holdning spilte en rolle. Mange av tamilene som kom på 80-tallet var vanlige sivile, ikke geriljasoldater eller opposisjonelle (Bolle, VerdensmagasinetX, nr1/2004).

Det var lenge usikkert om de fikk bli og de hadde bare seg selv å stole på. Men den viktigste årsaken er nok den usedvanlig sterke nasjonale fellesskapsfølelsen. Denne lojaliteten og felles identiteten er nok mye av forklaringen på det svært sterke nettverket som finnes blant tamiler i Norge (ibid).

Det finnes store tamilske grupper i mange land, som for eksempel i Canada, England og Sveits. De gjør det stort sett bra overalt. I de aller fleste land hvor tamiler fra Sri Lanka har slått seg ned ser man mye av det samme mønsteret som i Norge. Den sterke fellesskapsfølelsen blant tamiler i Norge kommer imidlertid ikke bare til uttrykk gjennom å arrangere leksehjelp og ulike kulturaktiviteter. Engasjementet i forhold til situasjonen på Sri Lanka og kampen for Tamil Eelam, et eget tamilsk hjemland på den nordlige delen av Sri Lanka, er stort. I Norge er det ”Det tamilske samordningsutvalget” (TCC) som tar seg av det politiske arbeidet rettet mot hjemlandet. Denne organisasjonen, som er en del av et internasjonalt nettverk og her i Norge består av om lag 50 personer, har tette bånd til den tamilske frigjøringsorganisasjonen LTTE, også kjent som De tamilske tigrene. (Tor Aksel Bolle, 13.01.2005, VerdensmagasinetX.)

Innvandrerbefolkningen med bakgrunn fra Sri Lanka utgjør per. 1.1.2006 ca 10 500 personer og er den 6. største innvandregruppen i Norge (SSB, innvandrestatistikk). Det er 7 785 førstegenerasjonsinnvandrere fra Sri Lanka som gjør dem til den trettende største gruppen førstegenerasjonsinnvandrere i Norge. Hele 55 % av innvandrerbefolkningen fra Sri Lanka bor i Oslo (SSB, rapport 2004/14). I Bydel Stovner bor det pr 1.1.2003, 1 056 srilankere, i 2006 ca 1200. Av disse er 366 kvinner (4. kvartal 2005, B. Olsen, SSB).

Innvandrerne fra Sri Lanka er kommet som flyktninger. Av i alt 7 785 førstegenerasjonsinnvandrere i 2004 var 5 193 kommet som flyktninger. Den største flyttestrømmen fra Sri Lanka kom i siste halvdel av 1980- tallet. Etter at borgerkrigen brøt ut i 1983 på Sri Lanka, kom det flere tusen flyktninger til Norge. Det store flertallet som kom til Norge tilhørte den tamilske minoriteten på Sri Lanka. I årene 1986- 1990 kom det i gjennomsnitt 850 personer hvert år til Norge. Fra 1991 og frem til 2002 har innflyttingene fra Sri Lanka stort sett ligget på 400- 500 personer i året. Antallet utflyttinger fra Norge til Sri Lanka har stort sett ligget på i underkant av 100 personer i året (SSB). Nettoflyttingen til Norge var 818 personer i perioden 1986- 1990, laveste på 136 personer i 1994, og holdt seg ganske jevnt til 2002 med 294 personer (SSB, rapport

2004/14, tabell 9.2).

Det er flere kvinner enn menn som flytter til Norge fra Sri Lanka. I 2002 var det 239 kvinner og 131 menn som flyttet fra Sri Lanka til Norge. Det er aldersgruppen 20-29 år som er den største innflyttergruppen både blant menn og kvinner (SSB). Kan det være en sammenheng her at flere kvinner kommer til Norge for å gifte seg med srilankiske menn?

2.3 Somalias historie.

Somalia har ikke hatt noen fungerende regjering på nesten 20 år. Rivaliserende militsgrupper sprer frykt og skaper kaos (Aftenposten, 11. januar 2006.) i landet. Bakteppet for dette er Somalias vanskelige tilblivelse. Somalia var koloni fra omlag 1875 og frem til slutten av 1950-tallet. Kolonialistene kom ikke før slutten på det 19. århundret. Egypt kom under det ottomanske riket, Frankrike etablerte det som i dag er Djibouti, Storbritannia etablerte det som i dag tilsvarer det "selvstendige" Somaliland, og tilslutt kom Italia som tok den delen som grenser mot det indiske hav (Strømstad m.fl, 2005:19). Den nordlige delen var britisk koloni, mens Sør-Somalia var italiensk koloni mesteparten av denne perioden. Diskusjoner om selvstendighet begynte etter 2. verdenskrig og landet ble selvstendig i 1960. De første ni årene fungerte Somalia som en demokratisk republikk, men i 1969 tok hærsjefen Mohammed Siad Barre makten i et kupp, innførte autoritært regime og førte landet inn i borgerkrig med Etiopia (ibid). Interne spenninger bygget seg rask opp og landet har med ulike avbrytelser vært i borgerkrig siden 1977. Barre satt ved makten til 1991. Det nordvestlige området Somaliland har i praksis fungert som en selvstendig og forholdsvis stabil stat siden 1991 selv om den ikke er internasjonalt anerkjent. Her fungerer det meste tilsynelatende administrativt og politisk.

I 1993 ble det sendt en FN-styrke på 28.000 mann under ledelse av USA til Somalia for å sikre leveransene av matvarehjelp samt avvæpne de stridende hærene. Dette var første gang FN grep militært inn i et medlemsland uten dennes aksept. Aksjonen ble mislykket, FN-styrkende led et ydmykende nederlag i Mogadishu. Etter to år ble styrken

trukket tilbake. En overgangsregjering ble tatt i ed 22. august 2004, men har ikke greid å gjenopprette ro og orden (Aftenposten, 11. januar 2006).

Den nordøstlige regionen Puntland erklærte seg selvstendig i 1998, men er ikke internasjonalt anerkjent som en selvstendig stat. Sydvest Somalia erklærte seg selvstendig i 1999. Somalias president er Abdullahi Yusuf. Dagens Somalia sliter med en barnedødelighet blant de høyeste i verden. Somalia er heller ikke medlem i den Afrikanske union (AU).

De første somaliene kom til Norge som sjøfolk og bosatte seg her med familiene sine. Den første somaliske kvinnen som kom til Norge kom i 1969 og bor på Stovner (fortalt av sønnen hennes). De første somaliske flyktningene kom i 1978 etter et mislykket statskupp i hjemlandet. I årene som fulgte kom noen få flyktninger hvert år. Men i 1998 kom en ny flyktningbølge fra Somalia. Dette skjedde etter et opprør i det nordlige Somalia, dagens Somaliland. Myndighetene svarte med å legge byen Hargeisa nærmest øde. De fleste somaliere har kommet til Norge de siste fem årene. I 2003 stoppet UDI midlertidig behandling av asylsøknader fra Somalia, men er gjenopptatt nå. Det at de fleste somaliere i Norge er flyktninger, skiller dem ut fra andre grupper som kommer hit. Siden Somalia er et av få land i verden som ikke har hatt en sentral regjering på nærmere 20 år, har ikke de fleste somaliere som kommer til Norge hatt offentlige institusjoner som skoler, sykehus eller andre offentlige kontorer å forholde seg til. Mange har vokst opp og levd i en krigskultur eller i flyktningleirer og kjenner ikke til annet. Disse erfaringene har de med seg når de kommer til Norge.

Etter borgerkrigen ble Somalia rammet av en omfattende hungersnød. Flere steder i landet har krigene fortsatt. Dette har igjen vært med på å ødelegge det som igjen fantes av offentlig infrastruktur, og mange som er under 25 år kan ikke engang huske at det noen gang har vært det i hjemlandet. (Ada Engebriksen, NOVA skriftserie 1/2004).

I Norge er ca. 15 500 innbyggere (SSB 01.01.06), med en liten overvekt av menn, født i

Somalia eller har foreldre som er født i Somalia. De fleste bor i Oslo (litt under halvparten av alle), men mange bor også i byer som Stavanger, Skien, Bergen og Bærum.

Den somaliske innvandrerbefolkningen i Norge er ung. Rundt 50 % av somalierne i Norge er under 20 år, og kun 7 % er over 44 år. Dette gjør somalierne til den yngste innvandrerguppen og av de 3000 barna som er født av somaliske foreldre i Norge, er halvparten under 5 år. Også blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Somalia er det mange barn og unge voksne (Rapport 2004/14, SSB). Somaliere i Norge har også en høy andel enslige, hele 26 %, som i hovedsak er menn. En stor andel av somalierne lever i husholdninger med enslige forsørgere. I følge Statistisk Sentralbyrå, er nesten hver tredje somalisk husholdning enslig. Fødselsraten er i tillegg høy med et gjennomsnitt på 3,6 barn per kvinne. Både kvinner og menn kan kreve skilsmisse i det somaliske samfunnet, der også kvinnene beholder sin tilhørighet og sine rettigheter i sin fars slekt eller klan. I Bydel Stovner bor det pr 1.1.2003 476 somaliere, i dag er tallet ca 600 (SSB), av disse er 160 kvinner (B. Olsen, SSB).

NOVA-forskerne Ada Engebrigtsen og Gunhild R. Farstad la fram en rapport våren 2004 *"Somaliere i eksil i Norge- en kartlegging av erfaringer fra fem kommuner og åtte bydeler i Oslo"*. Bydel Stovner var en av bydelene som var med i undersøkelsen. Rapporten viser blant annet at somaliere er en stor innvandrerguppe som har lav deltakelse på arbeidsmarkedet og på andre arenaer i samfunnet. Som sagt er rundt halvparten av somalierne i Norge under 20 år, og nærmere 60 % har bodd kortere tid enn fem år i Norge. Forskerne påpeker dette som en viktig grunn til at det norske samfunnet ikke har god nok erfaring til å takle de utfordringene somaliere får.

"Det er ofte vanskelig å etablere tillit og samarbeid med familier, det er vanskelig å skaffe bolig på grunn av store familier, det er vanskelig å sysselsette dem i norske bedrifter, mange somaliske barn har store problemer på skolen og trenger ekstra oppfølging for å kunne gjennomføre videregående, enslige mødre med mange barn og manglende skolegang trenger omfattende sosial og økonomisk støtte og det er mange unge somaliske menn med store psykiske og sosiale problemer." (Fra rapporten

”Somaliere i eksil i Norge, NOVA skriftserie 1/2004.)

2.4 Bydel Stovner.

Bydel Stovner ligger øverst i Groruddalen i Oslo. Bydelen består av stedene Stovner, Vestli, Rommen, Høybråten og Haugenstua. Bydelen ligger nord i Groruddalen og avgrenses i hovedsak av Trondheimsveien og bygrensa mot Skedsmo og Nittedal. I sør går grensen ved Lørenskog og Ellingsrud langs motorveien. Bydelen preges av blokker og terrasseblokker (drabantbybebyggelse fra 1970- tallet), men det finnes også en stor andel rekkehus og eneboliger. Det bor pr. 01.01.06, 28.656 innbyggere her, og 36,5 % av disse har annen etnisk bakgrunn enn norsk (SSB). De fleste innvandrerne er av pakistansk bakgrunn, hele 10,35 % av innvandrerne i bydelen per.1.1.2003 (nesten like mange som i hele Oslo 11,99 %), men det er også mange av srilankisk og somalisk bakgrunn her. Tamilsk ressurs- og veiledningssenter har sine lokaler på Rommen og hit kommer tamiler fra hele Oslo.

Per 1.1.2003 var det av i alt 21 652 personer i Bydel Stovner 476 innvandrere fra Somalia. Dette utgjør 7,53 % av somaliere i Oslo, og 2,20 % av befolkningen i bydelen. Srilankerne utgjør 1 056 personer i Bydel Stovner, dvs. 16,71 % av srilankere i Oslo, og 4,88 % av befolkningen i bydelen. Bydel Stovner er den bydelen i Oslo, etter Grorud, med flest srilankere. Vi ser også at det er betydelig flere srilankere enn somaliere på Stovner. (tall fra SSB). SSB opererer med tall fra 01.01.06 der det er 18 015 somaliere i Oslo (ligger på en 6 plass av innvandrerbefolkningen), og 12 560 srilankere i Oslo (12. plass). De nyeste tallene jeg har klart å få tak i fra SSB, viser at det er drøyt 1200 srilankere på Stovner, der 18 % er andel bosatte i bydelen av andel bosatte i Oslo (100 %). Det er drøyt 600 somaliere i bydelen, noe som utgjør 7,9 % andel bosatte somaliere på Stovner av andel bosatte i Oslo. I 2006 er det 8 334 somaliske kvinner i Norge og 6 088 srilankiske kvinner i Norge (personer som har to utenlandsk fødte foreldre) (SSB). Selv om det generelt er flere somaliere i Oslo er det flere srilankere enn somaliere som bor på

Stovner. Begge gruppene har økt jevnt siden 2003 på Stovner.

2.4.1 Minoritetsrådgivere.

Bydel Stovner fikk innvilget 200.000 kr i støtte til prosjektet *”Utvikling av Minoritetsrådgiverordning til bydelsomfattende tjeneste”* fra Utendingsdirektoratet (UDI) i 2003. I 2005 var prosjektet organisert som et samarbeid mellom Introduksjonsprogrammet, sosialtjenesten, barnevernet og helsestasjonene i bydelen. I en pressemelding fra Stovner bydel heter det; *”Bydel Stovner ser av erfaring at innvandrerfamilier i langt mindre grad enn etnisk norske familier benytter tjenester en antar det finnes behov for. Nå tilbys brukere minoritetsrådgivere. Disse skal rette seg mot flyktninger og innvandrere, som har kontakt med ulike bydelstjenester. Bydelen har som overordnet mål å skape fleksible og inkluderende tjenester for flyktninger og innvandrere, som i liten grad er integrert i lokalmiljøet og samfunnet. Barnevern-, sosial- og helsestasjonstjenestene ønsker å jobbe særlig målrettet med familier som benytter flere av bydelens tjenester samtidig. Skolene i bydel Stovner har de senere årene opplevd at stadig flere barn ikke kan snakke norsk ved skolestart”*. Enhetsleder Jorunn Opsahl i bydelens helsestasjons- og skolehelsetjeneste uttaler *”For å mobilisere foreldrene, vil helsestasjonene ta i bruk minoritetsrådgivere i motiveringsarbeidet”*.

Stovner sosialkontor sier de også prøver å motivere brukerne sine til å søke om barnehageplass (tlf. samtale 06.11.06). *”Minoritetsrådgivere vil være viktige samarbeidspartnere, for å forklare foreldre om viktigheten av språkmestring, i forhold til å fungere sosialt og faglig i skolesammenheng. Erfaring viser at minoritetsrådgivere har en god gjennomslagskraft i argumentasjon for nytte av tiltak for barn. I denne sammenhengen vil det være viktig å motivere foreldre til å søke barn inn i barnehage”*(pressemelding).

”Barnevernet opplever ofte vanskeligheter med å lykkes i å komme i posisjon til å veilede

innvandrersfamilier, fordi tjenestens initiativ ofte oppfattes som truende. Det er derfor viktig å finne metoder for å avmystifisere barnevernet og klargjøre hvilken funksjon det har”, sier Lars Semmerud ved Stovner barnevern.

”Vi er opptatt av at årets 1. klassinger og deres familier skal få en god skolestart. Det sier seg selv at hvis du har foreldre som ikke kan norsk, blir oppfølgingen svært vanskelig. God dialog mellom skole og foreldre og mellom foreldre og barn er helt sentralt. Vi har nok av triste eksempler på barnevernsaker, hvor foreldre ikke har klart å følge opp barnas skolegang. Grensesetting, kommunikasjon med barn, kosthold og foreldres motvilje knyttet til barns integrering gjennom sosiale fritidsaktiviteter, er aktuelle eksempler på behov for veiledning. Vi ser at minoritetsrådgivere kan bidra til at misforståelser unngås, og at foreldreveiledning skal gis på en forståelig måte.”

”Også i saker knyttet til ungdom, kan minoritetsrådgivere ha en nyttig funksjon. Tvangsgifte, kriminalitet og identitetskonflikter er eksempler på nødvendige meglinger mellom barn, foreldre og barnevern. Med en minoritetsrådgiver kan denne meglingen bli konstruktiv, ettersom han eller hun kan klargjøre forskjeller i kultur og mening, og hvordan løsninger på problemer kan finnes i en norsk samfunnskontekst”, sier Semmerud.

”I samarbeid med minoritetsrådgivere, som har kjennskap til flere kulturer, får sosialtjenesten muligheten til å forklare intensjonen med veiledning, og ikke minst skape trygghet og tillit i relasjonen til familiene”, sier Veslemøy Hellem fra Stovner sosialtjeneste. ”For eksempel kan råd og veiledning ved sosialkontoret om eget ansvar for arbeid, inntekt og forbruk, resultere i misforståelser. En minoritetsrådgiver kan benytte sin kunnskap om sitt og brukerens hjemland, som en plattform for å forklare hvordan det norske samfunnet fungerer. Med bistand fra Minoritetsrådgiveren kan familien få en god start til mestring og selvhjelp”, sier Hellem.

”Alle nyankomne flyktninger tilbys introduksjonsprogram. Vår erfaring er at flyktninger som flytter fra asylmottak, og første gang bosetter seg på Stovner, ofte har behov for betydelig støtte i startfasen. Minoritetsrådgiverne skal fungere som brobyggere mellom de nyankomne flyktningene, innvandrerfamilier og de bydelsansatte”, avslutter prosjektleder Jarle Stave Botnen.

Nalainy Kumaralingam er tamilsk minoritetsrådgiver på Stovner. Hun fikk jobben etter å ha sett den på nettet og søkt på stillingen. Hun arbeider to ganger i uka her. Hun arbeider også som lærer ved Tamilsk resurs- og veiledningssenter, og var utdannet lærer da hun kom til Norge. Hun sier hun betyr mye for brukerne sine og at de noen ganger ringer henne hjem også. Hun har til sammen 10 brukere der 3 kommer fast til henne for å få hjelp. Arbeidet går mest ut på å gi veiledning av ulikt slag og å være tolk for de som ikke kan norsk. Da er hun med dem til legen, for å søke visum ved ambassaden, til barnevernet eller helsestasjonen. Hun bruker også mye tid på å hjelpe folk å fylle ut ulike skjemaer, for eksempel for å søke om barnehageplass. Hun forteller om norske normer og regler og hvordan samfunnet fungerer. Hun forteller hvordan barnevernet, sosialkontoret og andre instanser fungerer og er med på å avmytifisere og å gjøre dem mindre truende. På denne måten er hun med på å fremme integreringsarbeidet av tamilske kvinner. Hun sier antallet brukere har økt siden 2003 og det er flest kvinner som kommer til henne for å få hjelp.

Kumaralingam synes Stovner bydels tilbud er gode, spesielt barnehagetilbudet, og det er ikke noe hun savner fra bydelen av tilbud. At det finnes flere åpne barnehager, gjør at de som er hjemmeværende eller ikke har fått barnehageplass ennå, kan komme seg ut og få snakket litt norsk mener hun. Hun legger stor vekt på barna og deres utdannelse. Viktige verdier mener hun er ansvaret for barna; at de får en god utdannelse, går i barnehagen så de lærer seg norsk, at de deltar på ekstra aktiviteter utenom skolen, får ekstra undervisning og leksehjelp. Hun mener det er viktig å komme seg ut av huset for kvinner og å lære seg norsk. Det er viktig fordi mennene jobber så mye. Når mennene ikke er der må kvinnene være uavhengige så de kan ta vare på barna

sine og seg selv. Det er viktig å kunne norsk så man kan følge opp barna sine på foreldresamtaler og for å få arbeid. Det er ikke bra å bruke tolk hele tiden, sier hun. Hun legger altså stor vekt på å lære norsk, få en god utdanning og å få arbeid. Dette kan synes som tamilenes nøkkel til integrering.

Halima Hashi er somalisk minoritetsrådgiver i Bydel Stovner. Hun fikk jobben gjennom Alna bydel der hun bor og jobbet litt fra før av. Hun jobber 2 dager i uka som minoritetsrådgiver på Stovner, og til sammen 4-6 dager i uka. Hun var hjemmeværende til barna ble så store at de klarte seg selv og begynte på skolen. Hun har 5 jenter. De fleste brukerne som kommer til henne er også kvinner. De fleste har få eller ingen norskkunnskaper og er hjemmeværende. Hun har både faste og nye brukere, og antallet har økt med tiden. Brukerne får vite om minoritetsrådgiverordningen gjennom norskkurs og introduksjonsprogrammet i bydelen. Hashi hjelper til med å fylle ut søknader om jobb, kurs og følger brukere til legen, skolen og andre steder som tolk. Mange som kommer til henne har boligproblemer pga de store familiene.

Hun mener Bydel Stovner prøver å fremme integrering av somaliske kvinner, men ønsker seg flere kveldskurs som tar opp ulike kvinnetemaer som helse, svangerskap, sykdom osv. Men dette krever mye tid og hun vet ikke hvorfor det ofte er dårlig oppmøte når det har blitt prøvd ut slike kveldskurs. Hun mener samfunnet må sette seg inn i situasjonen til somalierne og prøve å forstå historien deres med borgerkrig, traumer, flyktingleirer og analfabetisme. Hun sier at det å ha mange barn kan være et hinder for å bli integrert, men mener man kan bli integrert selv om man er hjemmeværende. Mange barn er en jobb i seg selv, og man skal følge dem til skolen, legen og konferansetimer, sier hun. For å bli integrert legger hun vekt på språket, man må kunne norsk for å forstå, og man må få en jobb og ha en utdanning.

Gjennom minoritetsrådgiverordningen kan tamilske og somaliske kvinner komme i kontakt med samfunnet og bli integrert. I 2005 ble Minoritetsrådgivertjenesten utvidet for

å prøve ut ordningen for klienter/brukere som kommer i kontakt med sosialkontoret, barnevernstjenesten og helsestasjonen. Med tanke på den økende innvandrerbefolkningen i bydelen og behov for tverrkulturell kompetanse i bydelens tjenester videreføres ordningen i 2006. Tjenesten skal også benyttes på bydelens servicetorg, i administrasjonen, for å legge til rette for god kommunikasjon med innvandrerbefolkningen som henvender seg dit. Det synes som det har fungert bra å ha minoritetsrådgiverne lett tilgjengelig i bydelens servicetorg, med tanke på at antallet brukere har økt for både den tamilske og den somaliske rådgiveren.

2.5 Integrerings- og kvalifiseringstiltak i Bydel Stovner:

Stovner bydel har hatt tre overordnede kvalifiseringstiltak for innvandrere i bydelen. Disse er Safran- kvalifiseringsverksted, personalkantinen og Fokus- Fossum opplærings-, kompetanse- og utviklingssenter. Felles mål for kvalifiseringstiltakene er å øke ferdigheter i norsk muntlig og skriftlig, øke kunnskapene om norsk kultur, samfunn og arbeidsliv, øke mulighetene til å skaffe seg inntektsgivende arbeid og på sikt bli uavhengig av økonomisk sosialhjelp, og bedre muligheten til å følge opp barna på skole og i fritiden.

Tilbud til flyktninger og innvandrere i Bydel Stovner er introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og norsk undervisning.

1. Safran - kvalifiseringsverksted

Safran er et kvalifiseringstiltak for flyktning- og innvandrerkvinner. Kvinnene får arbeidspraksis i verkstedets lokaler der de har en sømavdeling og en strikkeavdeling som lager produkter for salg i en åpen butikk for kunder som også kan få utført reparasjoner av tøy eller gardinsøm og lignende. Tilbudet innbefatter norsk med samfunnskunnskap og praktisk hjelp til jobbsøking etter behov. Verkstedet har plass til 12 deltakere. Hver avdeling har en faglærer som har ansvaret for opplæringen av kvinnene. Kvinnene får opplæring for å kunne ta del i produksjonen ved verkstedet. Som en del av

arbeidstreningen for noen, inngår også kontakt med kunder. Som en del av samfunnskunnskap inngår innføring i rettigheter og krav i arbeidslivet. Det gis også litt innføring i tekstbehandling og bruk av PC og også trening i jobbsøking.

I løpet av kurset blir det arrangert turer til blant annet Stortinget, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Folkemuseum.

Målet for verkstedet er å integrere innvandrere og flyktningskvinner gjennom å øke ferdighetene i norsk muntlig og skriftlig, øke kunnskapene om norsk kultur, samfunn og arbeidsliv, øke mulighetene til å skaffe seg inntektsgivende arbeid og på sikt bli uavhengig av økonomisk sosialhjelp, og bedre muligheten til å følge opp barna på skolen og i fritiden.

Bydelen har ikke ført statistikk over kvinnenenes nasjonalitet. Derfor kan jeg ikke si noe om hvor mange tamilske eller somaliske kvinner som har deltatt. Som effektiviseringstiltak ble Safran tilbudet midlertidig lagt ned høsten 2005, men bydelen ønsker å leie de tidligere lokalene på Haugenstua torg til et senter for samarbeid og medvirkning i Haugenstuaområdet. I 2006 opprettes det 1 årsverk i lokalene for å drive aktivitetstilbud for innvandrerkvinner og andre grupper med behov for tilrettelagte tiltak (Budsjett for Bydel Stovner 2006).

2. Personalkantinen

Kantinen er et kvalifiseringstiltak hvor deltakerne får arbeidspraksis innen kantinedrift. Det er ca. 70 ansatte som har kontorer i bydelsadministrasjonen og mange benytter seg av denne kantinen daglig. I tillegg tar de imot bestillinger på smørbrød, baguetter, varm og kald mat til møter, og ulike arrangementer i bydelen. Deltakerne som har behov, får norskundervisning i kombinasjon med arbeidspraksis. De får også praktisk hjelp til å skrive søknader, CV og jobbsøking. Kantinen har plass til 6-8 deltakere.

Målet med å jobbe i kantinen er å få arbeidserfaring som gjør det lettere å skaffe seg jobb etterpå. For tiden mottar deltakerne kursstønad for de timene de har arbeidspraksis. Det blir skrevet arbeidskontrakt med de som starter å jobbe i kantinen.

Bydelen førte ikke statistikk over kvinnenes nasjonalitet, så jeg kan heller ikke her si noe om tamilske eller somaliske kvinners deltakelse. På generelt grunnlag kan jeg si de fleste deltakerne var iranske og pakistanske. I dag er tilbudet borte og drives privat av en som tidligere jobbet ved kantina med støtte fra bydelen. Dette ble også vedtatt som et effektiviseringstiltak høsten 2005.

3. Fokus (Fossum Opplærings-, Kompetanse- og Utviklings-Senter)

Sentret er et kvalifiseringstiltak for arbeidssøkere hvor deltakerne får arbeidspraksis og opplæring innen diverse vedlikeholdsarbeid, oppussing og forefallende arbeid i bydelen. For de som trenger norskopplæring kombineres arbeidspraksisen med norskundervisning. Her får arbeidssøkere muligheten til å kvalifisere og utvikle seg gjennom trening, undervisning og arbeidspraksis. Fokus har plass til 10 deltakere. Man kan få grunnleggende opplæring i praktiske fag innen maling, snekring, renhold, vedlikehold, flytteoppdrag og gartnerrelaterte oppgaver samt hjelp til å skrive søknader og CV. Norskundervisning er en del av arbeidspraksisen for de som trenger det.

Lavterskeltiltaket FOKUS skal videreføres og videreutvikles i 2006 heter det i bydelens budsjett for 2006. I samarbeid med Aetat har bydelen 10 tiltaksplasser for innvandrere som trenger noe norskopplæring i tilknytning til arbeidspraksis. Tiltaket varer inntil 10 måneder. Med forbehold om videreføring fra Aetat, jobbes det videre med å rekruttere deltakere fra sosialkontoret og følge opp disse med norskkurs og arbeidspraksis i samarbeid med norskopplæringssettret, Aetat og de ulike praksisstedene.

Målet med å arbeide i FOKUS er å få arbeidserfaring som gjør det lettere å skaffe seg jobb etterpå. For tiden mottar de som har arbeidspraksis kursstønning for de timene de deltar på praksisplassen. Det blir skrevet arbeidskontrakt for dem som starter i prosjektet, og dekkes da av de kommunale regler for sykepenges og arbeidsmiljø. Heller ikke her fører de statistikk over nasjonalitet.

Tilbud til flyktninger og innvandrere i Stovner Bydel:

1. Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger

Målet for introduksjonsprogrammet er at nyankomne flyktninger skal komme raskt i gang med norskundervisning og kvalifisering til arbeidslivet. Deltakerne får stønad knyttet til fremmøte. Stønadene skal ta sikte på å gjøre nyankomne flyktninger i stand til å forsørge seg selv.

Prosjekt for planlegging og igangsetting av Introduksjonsprogrammet i Bydel Stovner:

Prosjektet er organisert med en tverrfaglig prosjektgruppe og en prosjektleder. Målet er å utvikle et styrket tjenestesystem for mottak og oppfølging av flyktninger slik at bydelen kan overholde Introduksjonsloven, og at flyktningene kan få en aktiv hverdag så raskt som mulig etter bosetting. Bydelen tok fra januar 2004 inn 9 personer i Introduksjonsprogrammet. Prosjektet tar sikte på å innhente erfaringer fra de første deltakerne samtidig som programmet blir planlagt og utviklet. Under Oslo kommunes budsjett for 2006 står det at byrådets prioriteringer for 2005 særskilt omfatter bydelene ved *”Arbeidet med introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger skal intensiveres slik at flyktninger blir selvhjulpne istedenfor å motta passiv økonomisk hjelp”* blant annet (budsjett og årsplan, 2006 for bydel Stovner:11).

Bydelen har for 2006 fått tildelt en kvote på bosetting av 19 flyktninger (Budsjettet 2006). Bydelen skal videreføre arbeidet med Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger i tråd med lovens formål om å styrke nyankomne innvandrers mulighet for deltakelse i arbeidslivet og samfunnslivet, og deres økonomi og selvstendighet. Arbeidet med booppfølging for flyktninger bosatt i kommunale boliger videreføres 2006, for å sikre god integrering og for å forebygge konfliktsituasjoner i nærmiljøet.

2. Undervisning

Undervisningen inneholder norskundervisning for innvandrerkvinner med barnepass, der det er flere klasser med ulike nivåer (fra nybegynner til viderekommende) og en alfabetiseringsklasse. Det er to undervisningssteder, Haugenstua og Stovner. AOF har ansvar for den faglige delen av norskundervisningen. Bydelen har ansvar for å stille lokaler til disposisjon. At bydelen tilbyr barnepass for innvandrerkvinnene når det er norskkurs, kan være med på å få flere til å møte opp til undervisningen og fremme integrering av innvandrerkvinner.

Mange av de somaliske kvinnene i bydelen deltar på introduksjonsprogrammet og norskkursene ifølge den somaliske minoritetsrådgiveren. Det at de tamilske kvinnene i mindre grad benytter seg av tiltakene for integrering Bydel Stovner har, kan komme av at de ikke har noen behov for hjelp til integrering eller at de har egne tiltak som dekker deres behov for hjelp.

Oversikt over årsverk i sosialsektoren, utvikling:

Tabell 2.3.

Personalplan	2004	2005	2006
Sosialkontoret	34,5	34,5	34
Safran	2	2	1
Kvasys	4	4	3
Kantineprosjektet	1	1	0
Fokus	1	1	2
Introduksjonsprogrammet	0	0	1
Sum	42,5	42,5	41

Man ser ut fra tabellen at satsingen på de ulike tiltakene for integrering i bydelen lider under økonomiske kutt og manglende støtte fra kommunen. Fra 2007 skal det satses på nye integreringstiltak (inkluderingsstiltak) i Bydel Stovner, gjennom regjeringens og kommunens felles satsing på Groruddalen.

2.5.1 Strategisk plan for Bydel Stovner 2005- 2009, vedtatt i Stovner bydelsutvalg

18.11.2004:

Hovedmålet for bydelen er å oppfylle Stortingets og Oslo kommunes satsing på barn, gjennom reformen for full barnehagedekning og tiltak for å styrke integrering og språkkunnskaper blant innvandrerbarn. Visjonen for Stovner bydel lyder: *Stovner bydel skal være en trygg, levende og inkluderende bydel med en engasjert befolkning- en bydel med et flerkulturelt mangfold!*

Bydel Stovner registrerer nå en dramatisk og rask endring av befolkningen ved at ikke-vestlige innvandreres andel av befolkningen øker kraftig. Noen tall for økningen av andelen ikkevestlige innvandrere fra 2000- til 2003 belyser dette. Innvandrerandelen for hele befolkningen har gått opp fra 22 % til 29 %. Andelen har i 2004- 2006 gått ytterligere opp fra 30,5 % til 36,5 %. Innvandrerandelen for barn og unge voksne (alle personer under 40 år) er gått opp fra 31 % til over 40 % i 2004. Innvandrerandelen for barn 0-5 år er gått opp fra 37 % til 47 %, med bydelene Stovner og Alna på topp (strategisk plan for bydelen).

Bydelene Stovner, Alna og Søndre Nordstrand skiller seg spesielt ut når det gjelder andelen innvandrere blant unge voksne under 40 år. I disse bydelene utgjør de ikke-vestlige innvandrerne over 40 % i denne aldersgruppen. Andelen innvandrerbarn 0-5 år i de samme bydeler ligger også høyest i Oslo med mellom 41 % og 47 %.

Det kan være flere årsaker til denne utviklingen. Det er nærliggende å anta at mange barnefamilier velger å flytte fra små leiligheter i indre øst bydeler til romslige og relativt rimelige boliger i de ytre bydeler, med bydeler i Groruddalen og Søndre Nordstrand i en særstilling. Det kan også antas at ikke-vestlige innvandrere som kommer til Oslo fra andre kommuner og fra utlandet i stor utstrekning velger å bosette seg i disse bydelene.

Samtidig med at innvandrerandelen øker i Bydel Stovner, skjer det også en foryngelse av bydelens befolkning ved at de som flytter hit er yngre mennesker og

barnefamilier, mens de etnisk norske som flytter ut av bydelen trolig har en høyere alderssammensetning. Denne befolkningsendringen har vært tydelig de siste 4 årene, og det er usikkert hvor lenge det går før utviklingen avtar. Denne planen forutsetter at utviklingen vil fortsette ut planperioden.

Bydelens befolkning har i mange år vært kjennetegnet ved sosioøkonomiske trekk som indikerer større behov for kommunale tjenester enn gjennomsnittet for Oslo. Det gjelder bl.a.: lav utdanning, lav inntekt, personer med uføretrygd, hjelpstønad og sosialhjelp.

I denne planen for bydelen har en valgt å knytte hovedutfordringene de kommende årene direkte til de registrerte endringer i befolkningens sammensetning, og prognosene for utviklingen de neste 4 årene. De viktigste trekkene er: En økning i barne- og ungdomsbefolkningen, økning i den eldste del av eldrebefolkningen og økning av ikke-vestlige innvandrere (førstegenerasjon og annengenerasjon).

I 2005 ble det igangsatt et prosjekt for innvandrere som har blitt langtidsmottakere av sosialhjelp, kalt "Ny Sjanse". Prosjektet er satt i gang av UDI som ønsker å prøve ut arbeidsmetodene fra Introduksjonsprogrammet ovenfor andre grupper som ikke har rettigheter i forhold til lov om introduksjonsordningen. Bydelen har søkt og fått midler for å videreføre og utvikle dette prosjektet i 2006, samt i 2007 (jfr. post i Statsbudsjettet).

Som en av fire bydeler deltar Stovner fra 2006 i et prosjekt om språktilbud til fire og femåringer. Målet er å opprette et språkstimuleringsstilbud til 4 og 5 åringer som ikke har barnehageplass. Tilbudet skal være gratis, og skal ikke konkurrere med det vanlige barnehagetilbudet. Bydel Stovner fikk 10 millioner av staten til prosjektet i 2006, og midler er satt av til 2 pedagoger og 2 assistenter. Tilbudet er tenkt å knyttes til allerede eksisterende virksomheter som åpen barnehage, helsestasjon eller lignende (Stovner bydel).

Barnehageenheten vil legge til rette for at inntil 2 stillinger for assistenter med minoritetsbakgrunn kan benyttes til utdanningsstillinger av førskolelærere. Dette vil sikre rekruttering av førskolelærere med minoritetsbakgrunn, noe som er meget viktig fordi andelen barn med minoritetsbakgrunn i barnehagene øker.

2.5.2 Prosjektet: Integrering av somaliske flyktninger i Bydel Stovner:

Bakgrunnen for prosjektet er i korthet at bydelen opplevde at den somaliske gruppen hadde mange problemer som hindret integreringen i samfunnet rundt seg. Familiene i bydelen hadde generelt mange barn, vanskelige bosituasjoner, høy forekomst av skilsmisse/ separasjon med påfølgende enslige forsørgere, liten deltakelse i arbeidslivet, og stor avhengighet av det sosiale hjelpeapparatet i bydelen. Sosialkontoret i Stovner bydel opplevde det som problematisk å forholde seg til og arbeide med somalierne. De møtte ikke til avtalte tider, hadde vanskelig for å rette seg etter lover og regler, og hadde en problematikk det var utfordrende å jobbe med (Integrering av somaliske flyktninger i bydel Stovner, 2001:2). For å lære mer og å kunne hjelpe de somaliske innbyggerne på Stovner bedre, besluttet man å opprette en prosjektgruppe for å forsøke å se hvordan det sosiale hjelpeapparatet kunne bli en positiv medspiller i integrasjonsprosessen. Prosjektet startet i 1998.

Målsettingen for prosjektet var derfor: ”*Gi somaliske familier veiledning og hjelp i integrasjonsprosessen slik at de kan bli mer selvhjulpne og makte nødvendig forsørgelse og omsorg for seg selv og sin familie*”. (ibid: 31) Målsetningene for kvinnegruppen var noe uklare, men man ønsket først og fremst å gi kvinnene et møtested (ibid :35). Man ønsket å gjøre noe for somaliske mødre som ikke kunne norsk, ikke hadde jobb, var hjemme med små barn og derfor forhindret fra norskopplæring (ibid:9). Selv om oppmøtet var labert i begynnelsen, ble det etter hvert stor interesse for å delta på disse møtene og det ble fulltegnet. Kvinnegruppen betydde mye for kvinnene. Mange kom seg ut av en ellers isolert tilværelse. De fikk et sosialt fellesskap, informasjon om temaer de lurte på, lærte nye ting som å sy og lage norsk mat, og praktisk informasjon som gjaldt

deres livssituasjon. En del av kvinnene begynte etter hvert på norskkurs og fikk seg arbeid. Ideene om at somalierne først måtte bli trygge og integrerte i sin egen gruppe før de kunne bli integrert i det norske samfunnet, fungerte utmerket i kvinnegruppen.

I prosjektet ble åtte somaliske kvinner intervjuet. Av disse åtte kom fire fra Mogadishu, tre fra Nord- Somalia og en fra Sør- Somalia. Kvinnene hadde bodd i Norge mellom ett og 14 år. Fire av kvinnene var gift og hadde 0, 3, 4, og 6 barn hver. Tre var separert/ skilt og hadde 5, 6 og 10 barn hver, mens en var enke med 7 barn. Fem av kvinnene gikk på norskkurs, og to av disse arbeidet i tillegg utenfor hjemmet. To var husmødre og deltok ikke på norskkurs, mens en var utarbeidende.

Noen av kvinnene vektla at det viktigste ved kvinnegruppen var de hadde lært å sy klær, strikke og lage mat. Andre vektla det sosiale aspektet sterkest (ibid:29). Kvinnene opplevde også de kunne få hjelp med problemene sine i gruppen. Alle ønsket gruppen skulle fortsette etter prosjektperioden.

Neumayer evaluerte prosjektet og hadde samtaler med lærerne i kvinnegruppen. Lærerne anså gruppen som god mentalhjelp for kvinnene, og mente gruppen både var sosialt, emosjonelt og praktisk viktig for kvinnene. Lærerne syntes kvinnenes psykiske trivsel ble bedret, og at gruppen fremmet mulighetene for integrering i samfunnet. Støtten til mødrene ville også komme barna deres til gode. Gruppen ville dermed ha en spredningseffekt utover kvinnene alene. Det at kvinnene kom seg ut av hjemmet og selv fikk tilgang til informasjon, kan ha gjort dem bedre rustet til å ta vare på seg selv og sine interesser uten å være avhengige av noen andre. To av lærerne som jobbet innen barnevernet og sosialkontoret, mente kvinnegruppen bidro til å ufarliggjøre disse sektorene over tid.

Hovedkonklusjonene fra somalierne selv var; *"Vi trenger hjelp til å bli integrert, vi vil løse familieproblemene våre innen vår egen kultur, vi trenger et sted å møtes, vi trenger å*

bli mottatt med respekt, de som arbeider med oss må bedre forstå vår kultur og kulturelle bakgrunn, vi tror det norske samfunnet har makt til løse våre problemer.”(ibid s.6)

Selv om evalueringen av prosjektet i 2001 mente dette var ”*et spennende og nytenkende prosjekt som fortjener å bli videreført*” (ibid:37) fikk ikke bydelen mer støtte til prosjektet fra kommunen og ble ikke videreført. Neumayer påpeker også at prosjektet betydde mye for dem som deltok.

2.5.3 Nærmiljøprosjektet ”Haugenstua og Smedstua sammen mot år 2000”.

Prosjektet startet opp i juni 1997. Prosjektets formål var å finne frem til og gjennomføre ideer og tiltak som borettslagene og bydelens tjenester i området kunne finne hensiktsmessig for å styrke nærmiljøarbeidet på Haugenstua. De overordnede målene var å styrke stedsidentiteten, øke samhandling på tvers av kultur og mellom borettslag, næringsliv og bydelen, og legge til rette for å bedre uteområder. Prosjektperioden ble redusert fra 3 til 1 år.

Høsten 1997 ble ”internasjonalt nærmiljøforum” på Haugenstua dannet. Flertallet av medlemmene var kvinner og de uttrykte et ønske om et treffested for kvinner. Høsten 1998 ble ”internasjonalt nærmiljøforum” lagt på is, og ”Haugenstua kvinneforum” dannet. Kvinneforumet skulle være et møte sted for kvinner på Haugenstua på tvers av alder og kultur. Aktivitetene skulle være i samsvar med medlemmenes behov og interesser. Samtidig jobbet kvinneforumet for å øke gruppens kjennskap og tilknytning til aktuelle temaer, hverandre og nærmiljøet. Kvinneforumet ble dominert av pakistanske kvinner, dette førte til at det ble delt inn i to grupper; en pakistansk gruppe og en internasjonal gruppe fordi noen fra andre nasjoner vegret seg for å delta bla. fordi samtalene ofte foregikk på urdu. Foruten nærmiljøkonsulenten og fire gruppeledere deltok to barne- og familieveiledere, helsesøster på Haugenstua og en fra barnevernet på Haugenstua i en samarbeidsgruppe.

Aktiviteter i kvinneforumet innebar at de lagde mat, arrangerte tur til Sverige, strikket, deltok på julemarked, holdt foredrag om barns rettigheter og plikter i

norsk skole, foredrag om ungdom og vold i samarbeid med politihuset på Stovner, Eid fest, tur til Stortinget, foredrag om kvinnesykdommer, utstilling av mat og klær i samarbeid med Stovnerdagene, osv. Temakveldene ble gjennomført ca én gang i uka i perioden oktober 1998 til juni 1999. Kvinneforumet hadde også et tett samarbeid med norskundervisningens lærere og elever. Mange av kvinneforumets medlemmer ble også rekruttert derfra.

Evalueringen av kvinneforumet: Ved oppstart høsten 1998 deltok mellom 10 og 20 kvinner hver uke. Bussturene var alltid fullbooket og festene hadde mellom 70 og 100 deltakere. Temakveldene traff stort sett medlemmenes interesser, og temamøtene av helsemessig karakter hadde størst oppmøte. Når det gjaldt organisering av diverse arrangementer var oppmøtet lavere. Målsetningen om å arbeide for og øke gruppens tilknytning til aktuelle temaer, hverandre og nærmiljøet ble nådd. ”*Mange kvinner har lært og opplevd mye i nærmiljøet og utenfor Oslo. Gjennom deltakelse i kvinneforum har de blitt kjent med andre kvinner i området, og kvinneforum har klart å være synlige i nærmiljøet ved å delta på julemarked og Stovnerdagene. Samarbeidspartnere i bydelen ble bedt på fest og kvinnene har møtt offentlige personer i barnevern, sosialtjenesten, politiet og andre på helt andre permisser enn før.*” (Nærmiljøprosjektet: 25).

Så langt jeg har funnet ut har ikke Bydel Stovner hatt noen prosjekter som har rettet seg spesielt mot tamilske eller srilankiske kvinner. Ansatte i Bydel Stovner kan heller ikke huske noen prosjekter rettet mot tamiler. Dette kan tyde på at det ikke har vært noe behov for dette.

Kapittel 3

3.0 Metode.

3.1 Case studie

En metode er en fremgangsmåte man bruker for å komme fram til svarene på de problemene man vil undersøke. Jeg har valgt å bruke case studie og intervju.

En case studie er en måte å undersøke et empirisk materiale fulgt av et sett prosedyrer (Yin 2003: 15). Yin sier case studier bla. er en foretrukket strategi når man har ”hvordan” eller ”hvorfor” spørsmål (Yin 2003:1). Min masteroppgave går ut på å finne ut hvordan og hvorfor tamilske kvinner synes å klare seg bedre i integreringsprosessen enn somaliske kvinner i Bydel Stovner. En case studie blir definert som en inngående undersøkelse av en enkelt enhet (Hellevik, 2000:447). En case studie gir mulighet for å danne seg et større bilde av for eksempel utvikling over tid. Hvis man derimot har et ekstensivt studie er det sjelden over lang tid og man får kun et grovt inntrykk av et tidsforhold. Statsvitere bruker ofte ekstensive opplegg fordi de studerer noe som en selv har erfaring med, som for eksempel å studere valgferd. Det er det jeg gjør i denne oppgaven. Ekstensivt undersøkelsesopplegg er undersøkelsesopplegg der det er få data om et stort antall enheter som prioriteres framfor å få fyldig informasjon om hver enkelt enhet (ibid: 449). Antropologer som undersøker fremmede kulturer bruker ofte case studie fordi det er lettere å bruke et intensivt opplegg når forskeren selv har liten direkte erfaring med de fenomenene en skal studere og det går over en lang tidsperiode (Hellevik, 2000:97-99). I min oppgave er ikke tidsperspektivet så langt og jeg har kun et inntrykk av hvordan integreringen synes å være. Jeg har brukt flere forskjellige informasjonskilder; bøker, internett, samtaler, seminarer. Yin sier case studier ikke trenger å bli bundet av en enkel kilde. Mange av de beste case studiene baserer seg på et utvalg av kilder (Yin 2003:93). En måte å øke reabiliteten og validiteten på i en oppgave er å *triangulate* mellom kilder. Validitet betyr gyldighet og handler om forskningsmessige fallgruver, eller snarere om å unngå fallgruver (Skog, 1998:85). Validitet dreier seg om hvorvidt forskningen gir et riktig svar på det man spør om.

I datainnsamlingen har jeg benyttet foreliggende data fra SSB, men også fått mye relevant data direkte fra dem, Oslo- speilet, Bydel Stovners hjemmesider på internett, og data jeg har fått fra bydelen. Utfordringen i oppgaven har vært å få data som omhandler kun tamilske og somaliske kvinner, og å få nok data fra Bydel Stovner og ikke bare data som omhandler Oslo og landet generelt. Det er allikevel noen muligheter for å

kunne generalisere data fra et høyere nivå til Bydel Stovner. Vi vet for eksempel at somaliske kvinner i snitt får mange barn, og det er ingen grunn til å tro de somaliske kvinnene som bor på Stovner ikke får mange barn. Yin mener en svakhet ved case studiet er statistisk generalisering, men at analytisk generalisering går an (Yin 2003: 31- 36).

Jeg har også hatt intervjuer og samtaler med personer som kan belyse problemstillingen min. Dette har vært personlige intervjuer, ansikt til ansikt. Jeg har stilt spørsmål, men også latt dem fortelle åpent mens vi snakket i en uformell tone. Grunnen til jeg valgte å møte personene og ikke sende spørsmålene per mail eller lignende var at det gav meg muligheten til å observere personene og få svar direkte, så de ikke hadde mulighet for å rådføre seg med andre eller tenke lenge gjennom spørsmålene. Det var deres mening som tamilsk eller somalisk kvinne jeg var ute etter. Jeg forklarte hvem jeg var, hvor jeg kom fra og hva spørsmålene skulle brukes til. Et problem ved full åpenhet ved intervjuer er kontrolleffekt, dvs at kjennskap til undersøkelsen kan påvirke personene som deltar på en slik måte at undersøkelsen ikke lar seg gjennomføre på en tilfredsstillende måte. Jeg var forsiktig i måten jeg stilte spørsmålene mine på så jeg ikke skulle legge føringer for svaret de gav. Jeg hadde noen fastlagte spørsmål som i et formelt intervju, men formulerte også spørsmål underveis hvis vi kom inn på ting jeg syntes var viktige eller interessante som i et uformelt intervju. Jeg har også hatt en del telefonsamtaler og sendt en del mail til personer som var relevante for oppgaven, og for å få tak i stoff og tallmateriale.

3.2 Empiri/ Data

3.2.1. Statistikk, indikatorer

Statistikk er forenkling. Det ligger i statistikkens vesen at vi må plassere individer i kategorier som ofte representerer en overforenkling (SSB, samfunnspeilet: 5). Alle mennesker er mange ting samtidig, man er ikke bare en innvandrer, men også et yrke, en mor, fotballinteressert, osv. I denne oppgaven ser jeg på statistikk for utdanning, arbeid, inntekt, grad av sosialstøtte og kontantstøtte, og deltakelse i barnehage og skole.

Utdanning:

Det er forskjeller i gjennomstrømmingen i videregående utdanning etter hvilken verdensdel elevene har bakgrunn fra. Elever med bakgrunn fra Europa og Asia hadde den raskeste gjennomstrømmingen. Elever i videregåendeopplæring, 1. oktober 2003 fra Sri Lanka var på 500 av 14 092 i alt. Srilankere i høyere utdanning, 19- 24 år, var per 1. oktober 2003 129 av 3687 i alt. Jentene med innvandrerbakgrunn hadde bedre gjennomstrømning enn guttene.

Andelen jenter med innvandrerbakgrunn i videregående opplæring var i 2003 noe større enn andelen gutter med innvandrerbakgrunn. Det var 88 % av jentene, mellom 16 og 18 år med to utenlandskfødte foreldre, mot 86 % av guttene (Trondstad, SSB, 2004, s.58).

Elever med innvandrerbakgrunn er i mindre grad representert i høyere utdanning selv om mange som fullfører videregående opplæring fortsetter i høyere utdanning. Sammenliknet med hele befolkningen i alderen 19- 24 år, var det i 2003 få førstegenerasjonsinnvandrere i universitets- og høgskoleutdanning. For hele befolkningen var andelen 29 %, mens den var 16 % for førstegenerasjonsinnvandrere. For andregenerasjonsinnvandrere var andelen derimot 27 % (Trondstad, 2004:59). Det kan synes som forskjeller jevner seg ut med andre generasjon, og kanskje vil ikke tallene sprike lenger når tredje generasjonsinnvandrere vokser opp. I samfunnsspeilet 4/2006 skriver Kristin Henriksen *”Dersom det å delta i høyere utdanning er et mål på integrering, kan det se ut som om integreringen er på rett vei (...). Det blir nemlig stadig tettere mellom studenter med ikke-vestliginnvandrer bakgrunn på forelesningssalene og bibliotekene”*.

Somalierne er den innvandrergruppen i Norge med størst andel ukjent utdanningsnivå. Det synes å være to grunner til dette (i følge rapport 2004/14, B. Lie); 1) Dette har igjen sammenheng med at det er mange nyankomne. SSB får ikke automatisk oppdatert opplysninger om utdanning tatt i utlandet, eller den utdanning nyankomne innvandrere

har når de kommer til Norge. 2) Somaliere har hatt lav svarprosent i undersøkelser utført for å oppdatere utdanningsopplysninger. Man mangler utdanningsopplysninger for 38,5 % av somaliere i alderen 30- 44 år. Av de man har utdanningsopplysninger om er det en liten andel som har høyere utdanning. De fleste har utdanning på videregående skoles nivå.

Bydel Stovner er den bydelen i Oslo med lavest utdanning i befolkningen (fra gamle Bydel Stovner; uten Høybråten). I tidsrommet desember 1997- februar 1998 gjennomførte Bydel Stovner en spørreundersøkelse i forbindelse med ”prosjektet: Integrering av somaliske flyktninger” for å kartlegge somaliene i bydelen. Undersøkelsen omfattet 32 personer fra ulike familier, 18 menn og 14 kvinner. Av disse var det 12 som hadde utdanning tilsvarende videregående skole (12 år) fra hjemlandet. 10 personer hadde høyere utdanning fra Somalia, for det meste 2-3 årig utdanning utover videregående, eksempelvis som lærer, agronom eller økonom. 2 hadde gjennomført barneskolen, 5 hadde ungdomskolen og 3 personer hadde ingen skolegang. 2 personer hadde gjennomført videregående skole i Norge. 12 personer oppga at de hadde hatt svært dårlige muligheter for å bruke sine tidligere erfaringer og utdanning i Norge, 5 at de hadde hatt dårlige muligheter til det. 2 oppga mulighetene som middels, mens 13 personer ikke hadde svart på spørsmålet.

Ser man på deltakelse i høyere utdanning i år 2000 (alderen 19- 24 år) blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Somalia var deltakelsen svært lav sammenliknet med andre innvandrergupper og befolkningen ellers. Dette har igjen sammenheng med den korte botiden. Det står dårlig til med skole- og utdanningssystemet i Somalia, og det er grunn til å tro at mange av dem som har kommet de siste årene har et dårlig grunnlag å bygge videre på når de kommer til Norge.

Blant innvandrere fra Sri Lanka er det et middels høyt utdanningsnivå. 17,1 % av innvandrerne med bakgrunn fra Sri Lanka hadde utdanning på universitets- og høyskolenivå i 2001, aldersgruppen 30- 44 år. Dette er lavere enn gjennomsnittet for alle i Norge som er på 30 %, og for hele gruppen innvandrere på 26,3 % (SSB).

Aftenposten (02.11.06:8-9) skriver at elever fra Vietnam, Sri Lanka og Bosnia er de innvandrergruppene som får de høyeste karakterene i norsk skole. Tamilske ”Geetha” mener en forklaring på at srilankerne scorer så høyt er foreldrenes deltakelse og verdsetting av utdanning. Sri Lanka er også et land som satser sterkt på utdanning i følge Aftenposten. I undersøkelsen det refereres til (av Liv Anne Støren forsker ved NIFU STEP) kommer elever fra Somalia dårligst ut. Undersøkelsen tar for seg gjennomsnittskarakteren fra grunnskolekurs for årskullene 1999- 2001, førsteklasse. Srilankerne kom på 2. plass med snitt på 3,47, somalierne på siste plass (10.) med snitt på 2,68. Støren viser til et funn i analysene der det viser at de med yrkesaktiv mor har positiv innvirkning på karakterene. Hun mener dette igjen kan tolkes dit hen at elevene har gått i barnehage da de var små.

Arbeid:

Tabell over Somaliske kvinner, Oslo Kommune, 4. kvartal 2005. Alle bosatte alder 16- 74 år. (Bjørn Olsen, SSB). Variablene 1 og 2 står for lønnstakere og selvstendignæringsdrivende, altså sysselsatte, mens variablene 0, 3 og 4 betyr ikke sysselsatte.

Tabell 3.1

Yrkesaktivitet	Antall	Prosent
0	1584	72,53 %
1	422	19,32 %
2	42	1,92 %
3	109	4,99 %
4	27	1,24 %
I alt	2184	100,00

Det var totalt 464 somaliske kvinner i arbeid, 4. kvartal 2005, av 2184 kvinner alderen 16- 74 år. Dvs. 21,24 % av alle somaliske kvinner bosatte i Oslo.

Tabell over srilankiske kvinner, Oslo kommune, 4. kvartal 2005. Alle bosatte alder 16- 74

år.

Tabell 3.2

Yrkesaktivitet	Antall	Prosent
0	807	37,40 %
1	1038	48,10 %
2	24	1,11 %
3	238	11,03 %
4	51	2,36 %
I alt	2158	100,00

Det var 1058 av 2158 srilankiske kvinner i arbeid, 4 kvartal 2005 i Oslo kommune. Dvs. 49, 21 % av kvinnene i alderen 16- 74 år.

Det bor omtrent like mange somaliske og srilankiske kvinner i Oslo kommune, men det er nesten 30 % flere srilankiske kvinner som er i arbeid en somaliske kvinner.

I Dagsavisen 09.04.2004 står det at ”*tamiler jobber mer enn nordmenn*”. Tamilene har dobbelt så stor yrkesdeltakelse som somaliere og irakere står det videre. Srilankerne har en yrkesdeltakelse på 61,8 % mot hele den norske befolkningen som ligger på 61,1 %. Førstegenerasjonsinnvandrere fra Somalia kommer nest dårligst ut med 28,7 % deltakelse, kun slått av irakerne med 22,4 %. Forskningsleder Lars Østby i SSB sier i artikkelen at det er enormt store forskjeller mellom flyktninggruppene fra Sri Lanka, Chile, Somalia og Irak. Han mener yrkesdeltakelsen må ses i sammenheng med utdanning, familiestruktur, diskriminering og botid. Han påpeker at en stor del av minoritetene fra Somalia og Irak har kommet til Norge de siste årene, mens de fleste tamilene kom i perioden 1987- 1990. Yrkesdeltakelsen øker med botid, og det er stor forskjell i utdanningssystemene i disse landene. Det kan også ha sammenheng med at alderssammensetningen for srilankere og for hele Norge er svært ulik. Det er ikke så mange eldre innvandrere fra Sri Lanka i Norge som det er nordmenn, og det er mange mellom 30 og 45 år (SSB, rapport 2004/14:71).

Magnus Skjervinger ved Aetat Intro mener utdanning og botid ikke er

unnskyldinger gode nok for lav yrkesdeltakelse (ibid). Han sier når Aetat innkaller somaliere og irakere til arbeidsmarkedskurs møter normalt ikke mer enn 20 % til kursene, og at svært få av dem viser noen særlig motivasjon for å skaffe seg jobb.

De høyeste andelene sysselsatte finner vi blant flyktninger fra Chile og Sri Lanka med henholdsvis nesten 65 % og 64 % i 2005. Langt på vei ser vi her en avspeiling av flyktingenes fordeling på bosettingskull, idet flyktninger fra Chile og Sri Lanka er blant dem med lengst botid i Norge, og som foreløpig må anses som de mest etablerte på arbeidsmarkedet. Lavest andeler hadde flyktninger fra Somalia og Afghanistan med 27,6 % og 28,4 % sysselsatte (SSB rapport 39/2005, B. Olsen). Srilankernes arbeidsdeltakelse har økt fra 2004 til 2005 (61,8 % til 64 %), mens somaliernes arbeidsdeltakelse har sunket litt (28,7 % til 27,6 %).

Tabell for somaliske kvinner på Stovner, arbeidsstatisikk 4. kvartal 2005 (tall fra B.Olsen, SSB). Alle bosatte alder 16- 74 år. Variabel 1 og 2 er lønnstakere og selvstendignæringsdrivende, altså sysselsatte, mens variablene 0, 3 og 4 betyr ikke sysselsatte.

Tabell 3.3

Yrkesaktivitet	Antall	Prosent
0	121	75,63 %
1	28	17,50 %
2	2	1,25 %
3	6	3,75 %
4	3	1,88 %
I alt:	160	100,00

Tabellen viser altså at 30 av 160 somaliske kvinner i Bydel Stovner, 4. kvartal 2005, var i arbeid, dvs. 18,75 % av kvinnene i bydelen i alderen 16- 74 år.

Tabell for Srilankiske kvinner på Stovner, arbeidsstatisikk 4. kvartal 2005 (ibid). Alle

bosatte i alder 16- 74 år. Variabel 1 og 2 er lønnstakere og selvstendignæringsdrivende (sysselsatte), mens variablene 0, 3 og 4 betyr ikke sysselsatte.

Tabell 3.4

Yrkesaktivitet	Antall	Prosent
0	130	35,52 %
1	179	48,91 %
2	1	1,27 %
3	51	13,93 %
4	5	1,37 %
I alt	366	100,00

Tabellen viser at 180 av 366 srilankiske kvinner i Stovner bydel var i arbeid 4. kvartal 2005, dvs. over 50 % av de srilankiske kvinnene, noe som er et mye høyere tall enn for de somaliske kvinnene (ca 19 %). Det bor flere srilankiske kvinner enn somaliske kvinner i Bydel Stovner, men prosentandelen av kvinnene i arbeid er likevel bedre.

Både i Oslo kommune og i Bydel Stovner er det flere srilankiske kvinner enn somaliske kvinner som er sysselsatte, og begge steder er det ca 50 % av de srilankiske kvinnene som er i arbeid mot ca 20 % av de somaliske kvinnene. Vi har også sett at de somaliske kvinnene i hovedsak bor i sentrum, mens de srilankiske kvinnene bor begge steder.

Sysselsatte etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn (verdensregion) og kjønn i Norge. 4. kvartal 2004 og 2005, i prosenter og absolutte tall.

(www.ssb.no/emner/06/01/innvregsys/tab-2006-06-22-01.html)

Tabell 3.5

	2004		2005	
	I alt	Kvinner	I alt	Kvinner
Asia	49,8 %	44,0 %	50,6 %	44,5 %
Afrika	41,2 %	35,5 %	41,8 %	35,7 %
Asia	47 927	21 585	51 313	23 314
Afrika	11 780	4 380	12 765	4 778

Tabellen viser det er flere kvinnelige innvandrere fra Asia enn Afrika i Norge både i 2004 og 2005, og de har også høyere andel sysselsatte enn afrikanerne. Tallene holder seg relativt stabile både for kvinner og i alt, både i 2004 og i 2005. Det er ikke veldig store forskjeller mellom asiatiske og afrikanske kvinner, kun ca 10 %.

Sentralt for norsk likestillingstankegang er betydningen av lønnsarbeid. Dette er noe som igjen henger sammen med en frigjøring fra kvinners tradisjonelle oppgaver i hjemmet som å ta vare på hus og barn (Farstad, 2004:60). Selvrealisering antas å skje gjennom arbeid i den offentlige sfære. Å være hjemmeværende blir ofte sett på som litt lavere status i samfunnet, såfremt du ikke bor i Holmenkollen eller lignede og har valgt å være hjemme med barna dine fordi mannen din tjener så bra at du kan velge å ikke arbeide. Men da har du ofte "vaskekone" eller en au-pair som hjelper til. Er du derimot innvandrerkvinn og hjemmeværende, sier alle "stakkars deg" og rister trist på hodet med bilder av en kvinneundertrykkende mann som ikke lar kona gå ut eller lære seg norsk..

Arbeidsmarkedet har også innvirkning på bosettingsmønsteret for srilankere. De har hatt en relativt spredt bosetting i Norge, men med endringer i arbeidsmarkedet har det blitt stadig flere i Oslo og andre store byer. Det bor srilankere i alle landets fylker, men det er blitt stadig større endringer. I 1998 var det 730 innvandrere fra Sri Lanka i Finnmark, men etter nedleggelse og oppsigelser i fiskeindustrien der mange var sysselsatt, var det kun 191 Srilankere igjen i 2003 (SSB, Lie, rapport 2004/14:69). Srilankere har økt mest i Oslo og Akershus, der tallet fra 1998 på 4 027 gikk opp til 7 208 i 2003 (ibid). Somalierne derimot synes å bosette seg relativt samlet, og mest i storbyer som Oslo, Bergen og Skien (se s.23).

Av personene i spørreundersøkelsen blant somaliere fra Bydel Stovner (1998) var 9 personer studenter/ elever ved ankomst til Norge, 7 var statsansatte, 7 arbeidet med forretning og noen arbeidet i andre servicerelaterte yrker.

Etter ankomst til Norge hadde 21 personer (av 32) deltatt på norskkurs og andre kurs i regi av arbeids- eller sosialkontor, 14 hadde gått på skole og 9 hadde hatt praksisplass. 15 personer var eller hadde vært i arbeid, men kun 2 hadde fast ansettelse. 5 respondenter hadde vært husmødre siden ankomst til Norge. Respondentene hadde ulike forklaringer på dårlige arbeidsmuligheter i Norge. Svaralternativene ”Opplever at arbeidsgiver ikke liker utlendinger” og ”Snakker for dårlig norsk” ble vektet høyest. En del mente også at deres yrkesbakgrunn var irrelevant i Norge.

Arbeidsledige:

Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak (alderen 25- 66 år) 1. kvartal 2005 for Bydel Stovner var i alt 930 personer (SSB). Av disse 930 var 440 kvinner. 257 gikk på arbeidsmarkedstiltak og 160 av disse på atføringstiltak (ibid). Registrerte arbeidsledige somaliske kvinner på Stovner var 9 i 2005, og 63 srilankiske kvinner. I hele Oslo var 156 somaliske kvinner og 259 srilankiske kvinner registrert som arbeidsledige i 2005 4. kvartal (B.Olsen, SSB). Kan disse høye tallene for srilankiske kvinner ha sammenheng med at det er flere av dem som melder seg som arbeidsledige?

Registrerte helt arbeidsledige, etter innvandringsbakgrunn (verdensregion) og kjønn i Norge. Absolutte tall og i prosent av arbeidstyrken.

(www.ssb.no/emner/06/03/innvarbl./tab-2006-08-23-01.html)

Tabell 3.6

	Mai 2005		Mai 2006	
	I alt	Kvinner	I alt	Kvinner
Asia	6878	3070	5961	2819
Afrika	2528	755	2341	759

Også i tabellen for hele landet er det flere asiater enn afrikanere som melder seg arbeidsledige.

Flyktinger hadde en registrert ledighet på 8,8 % som lå 3 prosentpoeng over den registrerte ledigheten for innvandrere totalt i 4. kvartal 2004. I hele befolkningen lå den registrerte ledigheten på 2,5 %. Flyktinger fra Somalia og Irak hadde høyest registrert ledighet i 4. kvartal 2004; ca. 11 % i begge grupper (SSB, rapport 39/2005). I Bydel Stovner var det 517 personer som var helt arbeidsledige i utgangen av oktober 2006, dette er 3,6 % ledige i prosent av arbeidstyrken i bydelen (Arbeids- og velferdsetaten (NAV) bydelsstatistikk).

Statistikk fra SSB viser somaliere som den gruppa med lavest registrert arbeidsdeltakelse og høyest arbeidsløshet (Strømstad m.fl., 2005:169). Arbeidstakerandelen blant flyktninger som er førstegenerasjonsinnvandrere fra Somalia var 25,8 % i fjerde kvartal 2001. Dette er blant de laveste arbeidstakerandelene vi finner blant flyktinger. Det er flere grunner til dette lave tallet; somaliere er en av de sist ankomne flyktninggrupper til Norge, ca 60 % har kun bodd her kortere enn fem år. De fleste er ungdommer og unge mennesker i overgangsfaser fra barn til voksne, og fra hjemlandet til eksil. De fleste er enten i mottak eller er under opplæring. Om lag halvparten av den somaliske befolkningen er under opplæring i skole eller på språkkurs og mange enslige kvinner med barn kan ikke ta lønnsarbeid. Arbeidstakerandelen er en del større blant de som har bodd i Norge en stund. Blant de som kom i 1987- 1988 var arbeidstakerandelen 40,4 % i 2001 (rapport 2004/14, B. Lie). Den registrerte arbeidsledigheten er på ca. 37 %, noe som er mye høyere enn gjennomsnittet for afrikanere i Norge (Strømstad m.fl., 2005:169). Noen av forklaringene kan være at mange av dem er uten formelle kvalifikasjoner og har liten mulighet for å få jobb, mens andre med utdanning opplever å ikke bli vurdert når de søker på ledige stillinger. I følge Engebrigtsen (artikkel i Strømstad (2005):168) viser forskning at norske arbeidsgivere er skeptiske til å ansette folk med utenlandsk bakgrunn, spesielt afrikanere.

Somaliske menn har større arbeidsdeltakelse enn kvinnene, 19,0 % for kvinnene mot 31,1 % for mennene i 2001. Blant de nyankomne fra 2001 er andelen mye

lavere; 8,5 % for kvinner og 18,0 % for menn, men forskjellene blir mindre blant de som har vært lenge i Norge. I ankomstkullene fra 1987- 1988 er det svært få kvinner (rapport 2004/14).

Det er høy arbeidsledighet blant førstegenerasjonsinnvandrere. I 4. kvartal 2004 var andelen arbeidsledige førstegenerasjonsinnvandrere 10 % for menn og 8,5 % for kvinner. Blant afrikanere var det 19 % ledighet for menn og 15 % for kvinner. Økt botid øker sysselsettingsandelen. Når man har bodd i Norge i 4 år eller mer, øker sysselsettingsandelen med 10 prosentpoeng til 63 %. For kvinner er denne andelen større; fra 39 % til 52,5 % etter over 4 år i Norge. Det er lavere sysselsetting blant innvandrere enn blant hele befolkningen (SSB, Sandnes, 35/2005).

Inntekt:

Drabantbyene i Groruddalen og Søndre Nordstrand har et lavere inntektsnivå og en svakere inntektsøkning enn i Oslo som helhet. De har også lavere utdanning som ofte skyldes et sammenfall med høy andel innvandrere og eldre. De med høy utdanning flytter ofte ut. Tendensen er at folk flytter innad i Groruddalen, så flytteprosesser spiller liten rolle, med unntak av at det er flest innvandrere som flytter inn. Befolkningsutviklingen i Groruddalen viser en klar økning i antall innvandrere og barnefamilier. Stovner er en av bydelene i Oslo med høyest andel innvandrere. (Ingar Brattbakk, forsker ved Byggforsk, Miniseminar Nordre Lindeberggård, 07.10.05) Stovner ligger litt under inntektsgjennomsnittet i Oslo (tall fra Bydel Stovner, gjelder gamle Bydel Stovner uten Høybråten).

Inntektsregnskap for innvandrerbefolkningen, ektepar med og uten hjemmeboende barn og samboerpar med fellesbarn, hvor begge er voksne innvandrere etter landbakgrunn. Inndelt etter hovedinntektstaker landbakgrunn, 25- 55 år, gjennomsnitt i 2003 kroner. (www.ssb.no/emner/05/01/nos_inntektpersoner/nos_d338/tab/tab-58.html)

Tabell 3.7

	Somalia	Sri Lanka
Yrkesinntekt	146 900	399 500
-av dette lønn	139 100	387 700
Overføringer	185 800	107 300
-av dette arbeidsledighetstrygd	24 800	43 300
Barnetrygd	33 100	20 100
Sosialhjelp	67 000	2 900
Samlet inntekt (før skatt)	332 900	512 200
Antall barn (0- 17 år)	2,9	1,7
Antall familier	1147	2462

Vi ser av tabellen at srilankerne tjener i gjennomsnitt mer enn somalierne. De får mer i arbeidsledighetstrygd, men mindre i barnetrygd og sosialhjelp. Sosialhjelpen skiller de gruppene kraftig fra hverandre, der somalierne får ca 23 ganger så mye som srilankerne! Man må huske på at antall familier ikke er likt i denne undersøkelsen, og at somalierene har flere barn.

Innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn har tre ganger så høy sannsynlighet for å tilhøre lavinntektsgruppen sammenliknet med befolkningen generelt. Manglende yrkestilknytning er viktigste årsak til lav inntekt (Trondstad, 2004:89).

Forskjeller i inntekten mellom kvinner og menn kommer ofte av at det fremdeles er flere menn enn kvinner i arbeid. Det er også mange flere kvinner enn menn som jobber deltid. Det er lavere sysselsetting blant innvandrere enn i hele Norges befolkning, men sysselsettingsandelen blant kvinner og menn varierer etter landbakgrunn. Særlig kvinner med innvandrerbakgrunn har lav sysselsettingsnivå (SSB, Sandnes, 35/2005). Ser man

alle næringer under ett tjener kvinner 84,5 % av hva menn gjør per mnd.(ibid).

Lønnsforskjellene kan kanskje forklares med hvilke yrker menn og kvinner har. Kvinner har oftere omsorgsykker som er lavere betalt enn typiske mannfolksyrker.

Innvandrerkvinner med ikke- vestlig bakgrunn har lavt inntekstnivå både i forhold til vestlige kvinner og i forhold til menn med samme landbakgrunn som dem selv.

Grad av sosialstøtte og kontantstøtte:

Ikke-vestlige er sterkt overrepresentert i mottak av bostøtte og sosialhjelp, men det er store variasjoner etter landbakgrunn. Somaliere og irakere er klart mest avhengige av sosialhjelp og har de laveste inntektene i følge SSB. Familier fra Bosnia- Hercegovina, Chile, India og Sri Lanka har gode yrkesinntekter, og de aller fleste er økonomisk selvhjulpne. (Trondstad, 2004:89). I følge Oslo- speilet nr. 3-4 2006, er det 1729 somaliere og 246 srilankere som mottar sosialhjelp i Oslo. 55 % av sosialhjelpen i Oslo kommune går til innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn skriver Aftenposten (16.06.06).

6.3 % av befolkningen på Stovner var berørt av sosialhjelp i 2003, det samme som Oslogjennomsnittet. Tallene gjelder gamle Bydel Stovner, dvs. uten Høybråten (tall fra Bydel Stovner). I 2005 var det 1015 sosialhjelpsmottakere i bydelen (SSB/ Statistikkbanken). Av disse var det 452 som hadde status som ”sosialhjelpsmottakere med ikke arbeidssøker som arbeidssituasjon”, i følge Statistikkbanken. 583 personer var mottakere av sosialhjelp med introduksjonsstønad som hovedkilde. Dette tyder på de 583 personene er flyktninger eller innvandrere som deltar på introduksjonsprogrammet i bydelen. Stovner sosialkontor kan ikke si hvor mange tamilske og somaliske kvinner som lever av sosialhjelp i bydelen. Men somaliere og irakere utgjør de to største gruppene sosialklienter i bydelen (samtale med Stovner sosialkontor, 07.11.06).

Ca. 14 % av befolkningen på Stovner alderen 18-66 år mottar uføretrygd. Det er det høyeste tallet i Oslo. I følge rapport 26/ 2004 (SSB) er ikke- vestlige innvandrere i mindre

grad tilknyttet uførepensjon enn personer med annen landbakgrunn.

2,8 % av befolkningen i alderen 0-17 år har hjelpestønad i Bydel Stovner. Dette er over gjennomsnittet for Oslo som har 2,6 %.

Innvandrere fra Somalia i Norge mottok gjennomsnittlig 39 500 kr i 2001 i barnetrygd, og 73 700 kr i sosialhjelp (SSB, tabell 6.9, rapport 2004/14), og 12 800 kr i arbeidsledighetstrygd årlig.

Innvandrere fra Sri Lanka i Norge mottok gjennomsnittlig 20 500 kr i 2001 i barnetrygd, 3 200 kr i sosialhjelp, og 30 600 i arbeidsledighetstrygd. Srilankere ligger relativt høyt når det gjelder arbeidsledighetstrygd, både sammenliknet med somalierne (12 800 kr) og innvandrere i alt (11 400 kr), men lavt når det gjelder sosialhjelp (73 700 for somaliere og 17 700 for innvandre totalt). (SSB, rapport 2004/14, tabell 9.11). En grunn til at srilankere scorer høyt på arbeidsledighetstrygd kan være at flere melder seg som arbeidsledige. Somalierne i Norge mottar mer i barnetrygd enn srilankerne (pga flere barn gjennomsnittlig), mer i sosialhjelp, men mindre i arbeidsledighetstrygd.

I bydel Stovner kommer det fram fra spørreundersøkelsen fra ”prosjektet: Integrering av somaliske flyktninger” at over 90 % av de 32 respondentene hadde hatt kontakt med sosialtjenesten og ca. 20 % kontakt med barnevernet det siste året (1998). Det opplyses ikke hvilken form for kontakt dette har vært. Det ble trukket fram at somalierne ønsket sosialkontoret kunne vise mer respekt for sine klienter. Hjelpen burde i større grad tilpasses hver enkelts behov og ønsker, i forhold til å komme videre i samfunnet når det gjelder kvalifisering, integrering og utdanning, mente somalierne.

I Stovner trygdekontordistrikt mottok 70,9 % av alle bosatte barn i alderen 1-2 år kontantstøtte i 2002. Dette er klart høyeste andel i Oslo der gjennomsnittet var 51,5 %.(tall fra bydelen). I følge trygdekontoret i bydelen fører de ikke noen statistikk over nasjonalitet, derfor vites ikke hvor mange somaliske og tamilske familier som mottar

kontantstøtte.

I Dagsavisen, 29.08.06, viser de tall fra en ny undersøkelse SSB har utført. Her kommer det fram at stadig flere innvandrerfamilier mottar kontantstøtte. I 1999 var det 75,5 % barn med ikke-vestlig bakgrunn som mottok kontantstøtte, i 2004 hadde dette økt til 77,8 %, mens tallene for ”norske” barn gikk i motsatt rekkefølge fra 73,5 % i 1999 til 61,7 % i 2004. Somaliske Dekha Omar har mottatt kontantstøtte for datteren på 3 år fordi hun ikke fikk barnehageplass. Hun sier hun hadde planlagt å begynne å jobbe når datteren var ett år, men det var umulig å få barnehageplass til henne. Hun mottok kontantstøtte som delvis gikk til å betale barnepass for datteren slik at hun kunne gå tilbake på jobb som planlagt. Omar forteller også om flere venninner av henne som blir tvunget til å velge kontantstøtte å være hjemme med barna fordi det er mangel på barnehageplasser, dårlig økonomi eller mangel på arbeidstilbud. Hun mener også at mange velger kontantstøtte fordi barnehagen er altfor dyr. (Dagsavisen, 29.08.06, papirutgave).

Storingsrepresentant Saera Khan (Ap) mener kontantstøtteordningen er et stort tilbakeskritt for integreringen. ”*Ordningen forhindrer integrering av innvandrerbarn og den hindrer at innvandrerkvinner kommer seg ut i jobb. De utilsiktede negative effektene er store, noe disse tallene tydelig viser*”, sier Khan. Hun mener kontantstøtteordningen bidrar til å befeste tradisjonelle roller i innvandrerfamiliene der kvinner ofte er hjemmeværende. Hun foreslår heller å bruke pengene til å gi innvandrerbarn gratis kjernetid i barnehagen, og obligatorisk norskopplæring for innvandrerkvinner (ibid).

Undersøkelsen fra SSB i Dagsavisen viser at hele 83,6 % av innvandrerfamiliene i Oslo mottok kontantstøtte i perioden 1999 til 2004. En forklaring på dette kan være at det er en overrepresentasjon av mennesker fra land hvor kontantstøttebruken er høy i Oslo. Det mest oppsiktsvekkende med tanke på tamilske og somaliske kvinner var at undersøkelsen viste at høyest bruk av kontantstøtten var det blant barn fra Marokko, Pakistan, Tyrkia og Sri Lanka. Det hadde vært interessant og vite hvor Somalia lå på denne skalaen, men det fremgikk ikke i undersøkelsen.

Rapport 23/ 2005 fra Statistisk sentralbyrå tar for seg kontantstøttens langsiktige effekter på mødres og fedres arbeidstilbud. Den viser kort fortalt at ”..kontantstøtten har hatt en ganske betydelig effekt på mødres arbeidstilbud på lengre sikt. Både sannsynligheten for å være yrkesaktiv og sannsynligheten for å være i jobb, gitt at moren var yrkesaktiv, gikk klart ned fra 1998 til 2002.. For hele mødregruppen under ett finner vi en nedgang i gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke på 3 ¾ time fra 1998 til 2002. Det tilsvarer en reduksjon på nesten 20 % eller 11 000 årsverk. Resultatene fra forløpsanalysen tyder også på at sannsynligheten for at mødre begynner å jobbe i løpet av de tre første årene etter fødselen gikk ned etter at kontantstøtten kom. Her har vi dessverre bare data for førstegangsmødre, men i den grad de er representative for hele mødregruppa, betyr det at kontantstøtten har ført til et lengre yrkesavbrudd blant mødre. ” ..også fedres arbeidstilbud er blitt påvirket på lengre sikt. Dette skyldes i første rekke en nedgang i arbeidstid blant dem som er i arbeid, men mye tyder også på at fedres tilbøyelighet til å ta permisjon har økt. ... Vurdert ut fra målsettingen om at foreldre og barn skulle få mer tid sammen, er nedgangen i arbeidstid blant småbarnsforeldre et positivt resultat. Nedgangen blant mødre er imidlertid langt større enn blant fedre. Kontantstøtten kan dermed bidra til å opprettholde et tradisjonelt kjønnsrollemønster og slikt sett virke negativt i forhold til en målsetting om større likestilling mellom kvinner og menn ”.

Undersøkelsen sier dessverre ikke noe om innvandrerkvinner og menn spesielt, kun om alle mødre og fedre under ett.

Rapport 26/2006 (G. Daugstad) viser at mottakere med lav utdanning og lav arbeidstilknytning i større grad mottar kontantstøtte enn de med høy utdanning. Barn med ikke- vestlig bakgrunn bruker i større grad kontantstøtte enn barn i resten av befolkningen i Norge og i Oslo. En forklaring på dette mener Daugstad kan være at det er en overrepresentasjon av landgrupper bosatt i Oslo som i stor grad bruker kontantstøtte. 12 % av somaliske familier har flere barn i kontantstøttealder. Tamilske/ srilankiske familier

var ikke spesifisert.

Deltakelse i skole og barnehage:

Språk er noe av det viktigste for å integreres og man må begynne med barna. Men 60 % av alle minoritetsbarn i Oslo går ikke i barnehage. Dette kan være urovekkende når man vet at hvert tredje barn i alderen 0- 5 år har minoritetsspråklig bakgrunn, og 95 % av disse er ikke- vestlige. (Dagsavisen, 24.10.05, papirutgave.) Man er nødt til å kunne språket når man begynner på skolen, og for å få jobb senere i livet. Kan man ikke språket henger man etter allerede før Alvoret starter. Bydel Stovner sa som nevnt i strategiplanen for 2005- 2009, at de i de senere årene har opplevd flere barn som ikke snakker norsk ved skolestart, og dette er et økende problem.

Utvikling i tallet på minoritetsspråklige elever i de kommunale grunnskolene i Oslo:

Minoritetsspråklig defineres som personer som ikke kan bruke morsmålet sitt i daglige sammenhenger i Norge (S.Bilgi`c s.17).

I skoleåret 2005/2006 hadde 36,3 % av elevene i de ordinære grunnskolene i Oslo minoritetsspråklig bakgrunn. Andelen var 46,4 % ved skolene i indre by og 34,1 % i ytre by. I siste femårsperiode økte andelen minoritetsspråklige elever med 4,7 prosentandeler for byen som helhet. I indre by var det en nedgang på 1,4 %, men det i ytre by var en vekst på 6,1 %. Størst vekst har de fire bydelene i Groruddalen, samt Søndre- Nordstrand. De siste årene har det foregått en forskyvning i bosettingsmønsteret i Oslo av ikke-vestlige innvandrere. Dette går fra indre by øst til Groruddalen. I Bydel Stovner har man også merket dette, og legger vekt på det i Strategisk plan for bydelen 2005- 2009.

Klart flest minoritetsspråklige elever har Rommen skole, kombinert barne- og ungdomsskole, med 573 elever. Dette avspeiler ikke bare at det bor mange med innvandrerbakgrunn der, men også at mange av skolene er store. Noen ganger kan det også være slik at mange med innvandrer bakgrunn søker seg dit til de skolene med mange

andre innvandrere eller folk med samme kulturelle bakgrunn.

Antall minoritetsspråklige elever i grunnskolene i Oslo med over 200 slike elever i skoleåret 2005/2006. Øverst på tabellen kommer Rommen skole med 573 elever, nr 2 Linderud 395 elever, nr 7 Stovner 316 elever, nr 9 Ammerud 298 elever, nr 21 Vestli 232 elever. Sist på tabellen; Lamberseter med 201 elever (Oslo-speilet nr 1. mars 2006).

Andel minoritetsspråklige elever i grunnskolene i Oslo med over 50 % slike elever i skoleåret 2005/2006: Øverst Vahl med 94,3 %, nr. 4 Rommen 89,5 %, nr 23 Haugenstua 61,6 %, nr 27 Ammerud 57,0 %, nr 30 Stovner 53,8 %, nr 34 Vestli 52,5 % og sist Lilleborg skole med 50, 5 % (ibid).

Innslaget av minoritetsspråklige elever i Oslo er i klar vekst både i absolutte tall og som andel av elevtallet i grunnskolen. Minoritetsspråklige elever i Oslo økte fra 15.011 elever i 2000/01 til 18.069 elever i 2005/06. Dette gir en vekst på 3.058 elever og en vekst i andelen i det samlede elevtallet i Oslo- skolen fra 31,6 % til 36, 3 %, eller 4,7 prosentandeler. Nesten hele veksten var i Oslos ytre by.

Tall for Bydel Stovner:

Minoritetsspråklige elever 2000/01 var 1472, eller 41,1 % av antall elever.

Minoritetsspråklige elever 2005/06 var 2132, eller 54,6 % av antall elever.

Endring fra 2000/01 – 2005/06; i absolutte tall +660, i prosent +44,8, i prosentandeler +13,6. (Alle tall fra Oslo- speilet nr.1, mars 2006, www.utvikling-og-kompetansesetaten.oslo.kommune.no) Det står ingen ting om hvilken nasjonalitet de minoritetsspråklige elevene har.

Det var i 2003 i overkant av 12 000 barn med minoritetsbakgrunn i barnehagene i Norge. Andelen minoritetsspråklige barn som får tospråklig assistanse i barnehagen har blitt mindre. I 2000 fikk 44 % av barna med minoritetsbakgrunn denne assistansen, mot 37 % i 2003 (Trondstad, 2004:55). Per 15.12.05 var det 548 barn med barnehageplass fra

språklige og kulturelle minoriteter i Bydel Stovner (SSB). Bydelen hadde da 1278 barn i alderen 0-5 år med innvandringsbakgrunn (ibid).

Bydel Stovner har ca 1330 barn i barnehage med private og familiebarnehager. I 2006 var det 117 registrerte tamilske barn og 57 somaliske barn som hadde barnehageplass (Kari- Mette Lauritzen, Bydel Stovner). Dette tallet er sannsynligvis litt høyere for begge grupper, da uregistrerte ikke er tatt med. I september 2006 var det 140 barn i bydelen som stod helt uten noen barnehage tilbud.

Tabell 3.8

Kommunale barnehager					
	Somaliske barn		Tamilske barn		
Alder:	Under 3 år	Over 3 år	Under 3 år	Over 3 år	
Antall barn:	2	42	4	80	
Private barnehager	Ukjent	Ukjent	Ukjent	8	

Antall søkere i 2006 var 31 tamilske barn (her 4 barn under 3 år), og 20 somaliske barn (her 3 barn under 3 år). Tallene i denne tabellen gir ikke et fullstendig bilde, da mange unnlater å svare på nasjonalitet og morsmål i søknadene til barnehagene. Det var heller ikke vanlig å registrere nasjonalitet og morsmål for barnehagesøkere i bydelen for kort tid tilbake.

Det er også en del minoritetsbarn som er hjemme fordi foreldrene ikke vil søke barnehageplass til dem. Av antall barn født i 2001 er det 6 barn det ikke er søkt barnehageplass for. Disse barna skal begynne på skolen høsten 2007. Det er et økende problem at barn med innvandrerbakgrunn begynner på skolen uten å kunne snakke norsk i bydelen, og de håper å kunne redusere dette ved å gi gratis kjernetid i barnehagen til 4-5 åringene. Mange tror det holder å lære norsk på skolen og at ikke trenger å kunne det før de begynner. Et prosjekt som kalles "Startstreken" som handler om norsk opplæring

kommer i gang i barnehagene ca i november 2006, forteller Lauritzen.

Mens tre av fire norske barn under skolealder går i barnehage, er det bare litt over halvparten av innvandrerbarna som går i barnehage, står det i Dagsavisen 2. juni 2006.

Norge er også blant de landene i Europa der det er størst forskjell i prestasjonene mellom elever med innvandrerbakgrunn og andre barn. I europeisk målestokk er norske innvandrerbarn blant de som skårer dårligst i matematikk og lesing.

Kapittel 4

4.0 Empiri over tamilske og somaliske kvinner:

4.1 Somaliske kvinner:

Førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn var i 2004; 4842 personer. Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var 1404. Norskfødt med en utenlandsfødt forelder var 150 personer. (SSB, rapport 14/2004). Somaliske kvinner på Stovner i alderen 16- 74 år var 160 personer, 4. kvartal 2005 (Olsen, SSB).

Somaliske kvinner får ofte mange barn. I 2002 var gjennomsnittlig antall barn for kvinnelige somaliske førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 35- 44 år; 3,65 barn. Snittet for alle kvinner i Norge var 2,01. Av alle kvinner i Norge (35- 44 år) var det 8 % som hadde fire eller flere barn, mens for somaliske kvinner var det 53 % som hadde så mange barn (SSB, rapport 14/2004).

Mange somaliske kvinner er alenemødre i forhold til mange andre innvandrergrupper. Det er også mange enslige somaliere generelt, spesielt menn. Dette skyldes sannsynligvis at somaliene som er i Norge er en ung gruppe, og at det er mange barn og unge voksne i innvandrergruppen.

Utdanning for somaliske kvinner 30-44 år av i alt 2689 personer i undersøkelsen.

Uoppgitt; 46,2 %. Ingen fullført utdanning; 6,2 %. Grunnskolenivå; 13,4 %.

Videregående skoles nivå; 31,3 %. Universitets- og høyskolenivå; kort: 2,8 % og lang: 0,2 % (ibid).

De aller fleste innvandrerne fra Somalia har kommet som flyktninger. Per 1.1.2002 var det ca. 8 000 flyktninger fra Somalia i Norge av totalt 8 700 førstegenerasjonsinnvandrere på samme tidspunkt (ibid).

I Farstad (2004) intervjues "Kadra" som er fra Somalia og bor i Groruddalen. Hun er enke med tre barn. Mannen hennes bodde i Norge og de fikk familiegjenforening. Kadra forteller hun hadde ni søsken i Somalia, men at det ikke var noe problem (utenom økonomisk) fordi familien hjalp til. Hun sier det er vanskelig å treffe andre i Norge og at mye er trist. De har fått trygghet og sikkerhet i Norge, men det er problemer med å passe barna. Hun synes det er vanskelig å forstå hva barna sier og at det er vanskelig å rekke alt og holde alle avtaler, og at det er mye å holde styr på. Hun sier hun blir veldig sliten av alt. Hun ringer ikke noen for å prate om dette fordi hun ikke har familie her. Hun ringer heller ikke de hun kjenner fordi hun ikke orker. Hun synes det er veldig vanskelig å være alene i Norge og savner familien i hjemlandet samtidig som hun er bekymret for dem. Farstad spør Kadra om hun kunne tenkt seg å flytte tilbake til Somalia hvis det ble fred der, og det kunne hun, men det virker ikke som hun har noen særlig tro på at det blir fredlig der. (Farstad 2004: 96-97)

I boka til Strømstad (2005) er en artikkel skrevet av en norsk kvinne og hennes somaliske mann som bor på Stovner. De har skrevet om å være somaliske foreldre i Norge, og legger stor vekt på den rollen moren spiller i somaliske barns utvikling og liv. De forteller om hvordan det er vanlig storfamilien er med og oppdrar barna i Somalia. I Norge er det mange somaliske mødre som blir "alene" om oppdragelsen av barna siden den norske tankegangen er at kjernefamilien klarer seg selv. De forteller om mange mødre om ikke søker hjelp fra det offentlige hvis de ikke makter denne oppgaven, fordi de av ulike grunner ikke har tillit til det offentlige eller mangler kunnskap om hva de

forskjellige instansene kan hjelpe dem med. De påpeker også viktigheten av å gi somaliske foreldre informasjon muntlig, f.eks telefon, møter eller samtaler, fordi det er mer vanlig og tillegges større vekt enn skriftlig informasjon i Somalia. Hvis man skriver brev må det skrives kort, presist og lettfattelig. (Strømstad (2005):194-201). Engebrigtsen forklarer dette i sin artikkel i boka ved at den muntlige kommunikasjonen har lange tradisjoner i Somalia. Bare en liten del av befolkningen kan lese og skrive, og morsmålet ble ikke skriftspråk før i 1972 (ibid: 171). I samtale med den somaliske minoritetsrådgiveren på Stovner sier også hun at muntlige beskjeder blir tillagt stor vekt.

4.2 Srilankiske kvinner:

Førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn var 3649 personer i 2004. Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var 1808. Norskfødt med en utenlandsfødt forelder var 285. Utenlandsadoptert eller født i utlandet av norske foreldre var 76 personer. Utenlandsfødt med en norsk forelder var 23 (SSB, rapport 2004/14). Srilankiske kvinner på Stovner 4 kvartal 2005, alder 16- 74 år, var 366 (Olsen, SSB).

Kvinnelige førstegenerasjonsinnvandrere fra Sri Lanka i alderen 35- 44 år hadde i 2002 i gjennomsnitt 2,10 barn. 74 % av barna til alle kvinner fra Sri Lanka i denne alderen er født i Norge. Kun 8 % har fire eller flere barn (lik norske kvinner), noe som er lavt i forhold til mange andre innvandregrupper og da spesielt somalierne der 53 % som sagt, hadde fire eller flere barn (SSB, rapport 2004/14:68).

Mens det er flere somaliske menn enn kvinner som kommer til Norge, er det motsatt fra Sri Lanka der det er flere kvinner enn menn som kommer til Norge. Fra Somalia er det mange barn og unge som flytter til Norge, 45 % er under 20 år og 92 % er under 40 år (SSB). De fleste kvinnene som kommer til Norge fra Sri Lanka er mellom 20- 29 år; 98 personer i 2002 av i alt 239 kvinner. De fleste kvinnene som flytter tilbake er også mellom 20- 29 år; 14 kvinner og mellom 30- 39 år; 12 kvinner i år 2002. (SSB, rapport

2004/14, tabell 9.3).

Tre av fire voksne bor sammen med ektefelle, og 77 % av innvandrerne over 20 år fra Sri Lanka bor i par. Dette er den høyeste andelen når man sammenligner med andre store innvandrergrupper, og med snittet for alle i Norge som ligger på 62,5 %. 74,9 % er gift, og 2,1 % er samboende (ibid). Lederen for Tamilsk ressurs- og veiledningssenter mente det var best for barna at foreldrene var gift, men det var ingen krise hvis de skilte seg. Når man bor og lever i Norge adopterer man etter hvert de norske levemåtene, som at det er akseptabelt å skille seg.

Av i alt 1 633 srilankiske kvinner, i alderen 30- 44 år, hadde 56,4 % videregående skole som høyeste fullført utdanning i 2001. Dette tilsvarer omtrent tallene for alle i Norge som ligger på 58,3 %, og er betydelig høyere enn innvandrerbefolkningen samlet sett som ligger på 39,7 %. Nesten like mange av kvinnene hadde grunnskolenivå (13,7 %) og universitets- og høyskolenivå, kort (13,5 %) som høyeste utdanning. I alt var det 13,3 % som ikke hadde svart (SSB, rapport 2004/14, tabell 9.9).

Ser vi på tabell 9.10 for srilankere født i Norge av to utenlandske foreldre, er utdanningsdeltakelsen for høyere utdanning svært høy i forhold til resten av innvandrerbefolkningen, hele 48,7 % mot 20,9 %. Her ligger kvinnene på 58,8 % mot samlet innvandrerbefolkning på 23,3 %. Deltakelsen ligger også høyere enn for gjennomsnittet for alle i Norge som er 31,4 % for kvinner.

I intervju med to srilankiske kvinner i Farstads hovedfagsoppgave, kommer det fram at begge disse kvinnene kom til Norge for å gifte seg med en srilankisk mann. "Selvi" bodde 8 år på vestlandet før hun kom til Groruddalen, fordi mannen hennes jobbet i fiskeindustrien der. Hun har to barn. Da de bodde på vestlandet jobbet hun fulltid i en barnehage, men nå jobber hun bare deltid fordi hun hadde vært mye syk og stresset. Hun ville jobbet mer hvis helsen tilsa det. Hun kunne også tenke seg å gå mer på skole for å lære mer for å kunne hjelpe barna bedre når de er ferdig med barneskolen. Barna går på

den tamilske skolen i helgene i tillegg til ande aktiviteter som korps og fotball. Den andre kvinnen "Lakshmi" har et barn og jobber i en minibarnehage to dager i uka i tillegg til litt ekstra jobbing i barnehagen og renhold. Hun ønsket seg egentlig en regnskap- eller kontorjobb. (Farstad, s.19-20). På grunn av at sønnen hennes ikke var helt frisk, prioriterte hun å være hjemme med ham. Nå som han går i fulltidsbarnehage ønsker hun å jobbe eller studere. "Lakshmi" antyder (ibid:106) at forskjellen mellom oppvekst på Sri Lanka og i Norge handler om økonomi. I Norge er det fredlig og de har nok penger til å fokusere på sønnen og hans behov.

"Selvi" trekker det å være alene i et land, uten foreldrene eller andre familiemedlemmer, fram som noe negativt under et intervju med Farstad (2005:95); hun må gjøre nesten alt med barna sine fordi mannen jobber så mye og får ikke avlastning hvis hun er syk. Hun sier hun noen ganger blir "lei av livet". Hun ser ansvaret for barna og husarbeidet som sin jobb (ibid:126). Hennes ansvar for barna og husarbeidet legger en konstant føring på hvor mye hun kan jobbe utenfor hjemmet. Mannes jobbing er konstant. "Lakshmi" mener også at kvinnen er bedre til å ta seg av barna enn det mannen er. Hun sier at *"tamilske menn jobber bare, hjelper ingenting. Men her i Norge hjelper noen. Min mann hjelper mye, noen ganger lager han mat. Hjelper hvis jeg er syk eller når sønnen er syk. Men det er jeg som gjør alt ellers."* (ibid:127)

Når kvinnene snakker om barneoppdragelse og den norske skolen i forhold til den srilankiske, mener begge at lærerne i Norge er for snille og undervisningen for lett. Barna har ikke nok respekt for lærerne og de voksne. De mener det er positivt at barna ikke blir slått på skolen, samtidig som det er negativt at det ikke fører til nok orden og disiplin. "Lakshmi" sier barna på Sri Lanka er redde for foreldrene. Hun mener barna hører på foreldrene når de slår, men siden det ikke er lov å slå i Norge bestemmer barna mye. Som eksempel sier hun at foreldrene hennes bestemte når hun skulle gifte seg. Hun er kritisk til hvordan foreldrene skal bestemme alt for barna. Hun mener det er best at de unge selv kan bestemme hvem de vil gifte seg med (ibid:129- 130). Det synes som kvinnene ser litt

svart hvitt i forhold til hvordan det er på Sri Lanka i forhold til i Norge. De dras mot den gamle kulturen og tradisjonene og idealisering av seg selv som kvinne og de mulighetene de har nå. Farstad sier; ”*Møtet med et fokus på en individuell livsstil kan føre til at foreldre med bakgrunn i ikke- vestlige land føler behov for å legge ekstra mye vekt på respekt, disiplin og familiens samhold. Idealene i det norske samfunnet om individualitet autonomi kan tolkes som mangel på grenser og kollektive verdier som man ventes å oppføre seg i henhold til.*”

4.3 Tamilske organisasjoner og ressurscenter:

Den eldste organisasjonen Tamil Sangam ble etablert i Norge på slutten av 1970- tallet (Vedeler, 2003:49).

LTTE har ulike organisasjoner, Chatolic Tamil organisation holder arrangementer blant annet i samfunnshus i Groruddalen, Annai Poopathi og Muththamil Arivaalayam (underavdeling av Tamilsk norsk forening) er lørdagsskoler. På Ammerud er det et tempel drevet av tamilsk kultur- og ressurscenter, der man kan tilbe guddommer hver fredag samt at det holdes diverse hinduistiske festivaler (ibid).

I desember 2000 innviet Tamilsk ressurs- og veiledningssenters sine nye, flotte lokaler i Oslo. Dette lokalet ble kjøpt av egne midler, donasjoner og støtte fra de som bruker senteret. Med hilsningstaler fra Oslos ordfører og representanter for flere politiske partier var seremonien en verdig anerkjennelse av hele den tamilske befolkningens gode anseelse og solide posisjon i Norge. Kasinathan Nirmalanthan er daglig leder for Tamilsk ressurs- og veiledningssenter på Rommen, som har eksistert siden 1992. Den gang var det fem lærere og 22 elever som dro det hele i gang. I dag finnes det, i tillegg til senteret på Rommen, 18 underavdelinger i Norge blant annet i Drammen, Bergen, Trondheim, Stavanger og Ulsteinvik, og 3 avdelinger i Oslo. Alle foreldrene til barna som benytter senteret bidrar økonomisk. Barna betaler blant annet skolepenger. Men hovedgrunnen til at dette går rundt er at så å si alt arbeidet gjøres gratis. Folk stiller opp og de har for

eksempel 60 høyt kvalifiserte lærere som jobber her hver helg uten betaling. På tamilsk ressurscenter på Rommen er det i løpet av en helg om lag 1500 mennesker innom.

De har leksehjelp, ungdomsklubb, og er også åpne for deltakelse fra andre, bla deltar også indiske, pakistanske og somaliske barn. Det er undervisning i tamil, og i dans og musikk (fiolin, fløyte, trommer med mer). I tillegg har de også eldretreff og har hatt temakvelder for kvinner om helse, samliv og svangerskap (Bydel Stovners nettside, og samtale med Nirmalanthan 18.10.06). Lederen for sentret forteller det ikke er behov for egne kvinnegrupper fordi det ikke er noen spesielle problemer de har. Det eneste han kunne tenke seg var og hatt et eget treffested/ møtested i bydelen hvor alle innvandrerkvinner kunne komme og hatt det hyggelig sammen.

Grunnen til at ressurs- og veiledningssenteret fungerer så bra mener han er motivasjon, donasjon og de frivilliges innsats. Viktige verdier ved senteret er å fremme integrasjon, ta vare på den kulturen de har med seg fra hjemlandet, bevare morsmålet sitt og gi barna en god utdannelse. Nirmalanthan mener at tamilenes nøkkel til integrasjon i det norske samfunnet er at de er aktive. De lærer norsk fort, tar utdannelse og søker jobb. Han vektlegger også viktigheten språket har, det er viktig å lære norsk for å få arbeid og å bli integrert. Det kan noen ganger være vanskelig å få arbeid, selv for de med høy utdannelse som for eksempel ingeniør, men de kjører buss eller taxi fremfor å gå på sosialen. Nirmalanthan mener at det kan mange ganger være vanskeligere å få jobb i den offentlige sektoren fremfor den private sektoren. Man må vektlegge kvalifikasjonene og ikke bare se på utseendet og navnet til personen. Nettverk er også viktig for å få arbeid.

Bydelsprisen på Stovner ble torsdag 16. juni 2005 gitt til Tamilsk ressurscenter av leder i bydelsutvalget Tore Ludt og leder av oppvekst- og kulturkomiteen Eva Semmerud under en seremoni på Stovner Senter. Det var en beveget seremoni der BU- leder Tore Ludt berømmet Tamilsk senter for enestående innsats under tsunamikatastrofen i romjula 2004. Undervisningsleder Sivatas Sivabalasingam mottok prisen under varm applaus fra publikum. Prisen var en sjekk på kr. 5.000, og en akvarell laget av Hugo Skøld (Bydel

Stovner, nettside, 16.06.05).

Ressurssenteret var åpent hver dag fra klokken 10.00 til 23.00 fra 26.12.04 etter tsunamikatastrofen. De samarbeidet med Tamilsk Rehabilitation Organization på Sri Lanka, som hele tiden holdt dem oppdatert på situasjonen der nede. Mange tamiler i Norge ble berørt av katastrofen, og var i kontakt med Ressurssenteret for støtte og informasjon. Ressurssenteret har tatt kontakt med psykolog Nora Sveaas, og bydelene Grorud, Stovner, Bjerke og Alna. Mer enn 85 % av tamiler i Oslo bor i Groruddalen, og ressursentret har hatt et godt samarbeid med bydelene. Sentret er invitert til medvirkning i forbindelse hvordan de 210 millioner kr regjeringen har gitt til Groruddalssatsingen skal benyttes.

23. april 2006 ble sentret utnevnt til OXLO ambassadør som en anerkjennelse for den innsatsen de gjør for å bistå barn og unge i skolearbeidet og motivere dem til å ta høyere utdanning. Byråd Torger Ødegaard overrekte prisen i regi av Enhet for mangfold og integrering (<http://www.bydel-grunerlokka.oslo.kommune.no/enhetformangfoldogintegrering/oxlo/article>).

Tamilsk barn- og ungdoms Idrettsklubb v/ leder Ananth Sathananthan inviterte BU- leder Tore Ludt og nestleder Eva Semmerud til den 14. idrettsdagen på Stovnerbanen sommeren 2006. Politikerne var i godt selskap med den tamilske æresgjesten, Dr. Flango Balasingam. Alle fikk se tamilsk ungdom i parade, løp, tautrekking, ballrulling, stafett mm. Flagget ble heist. Til og med en ild lik den olympiske ilden, ble tent. Laget har ca. 600 medlemmer fra hele byen (Bydel Stovners nettside, 17.06.05). I 2006 er det ca 900 barn som er tilknyttet ressursentret på Stovner og 6-700 av disse deltar på idrettsdagene hvert år. Nå holdes det idrettsdager på Bryn og Veitvet skole også. De voksne har egne leker i samarbeid med Tamilsk Samordningsutvalg. I Bydel Stovner finnes det også en egen Tamilsk sportsklubb som driver ”vanlige norske” idretter.

Utfordringer for det tamilske miljøet i årene framover må være å få økt den politiske

deltakelsen og bevisstheten mener Nirmalanthan. Å få til en oppslutning lik det pakistanske miljøet i Norge. Han er også bekymret for hvordan skolene og klassene blir hvis det er ”bare” innvandrere i samme klasse. Da vil de ikke lære norsk ordentlig. Dette er også et problem bydelen selv er bevisste på, og ønsker å gjøre noe med. Det flytter stadig flere innvandrerfamilier til Groruddalen, og for tamilenes vedkommende mener Nirmalanthan at det er tre hovedgrunner til at tamiler flytter hit; leilighetene er relativt store og billige, Ressurs- og veiledningssenteret på Rommen og templet på Ammerud.

Tamilsk ungdomsforum (TUF) er en organisasjon for Norsk- Tamilske ungdommer. De jobber for at ungdommer kommer i riktig spor og blir en ressursperson for samfunnet de lever i. I TUF jobber de aktivt med tiltak som bygger forståelse mellom foreldre og barn, gjengannelser og ungdomsvold osv. De samarbeider også med andre organisasjoner. TUF prøver å motivere flest mulig ungdom til å velge høyere utdanning, i tillegg til å hjelpe ungdom på rett vei (dvs. forebygge ungdomskriminalitet). TUF- Tamilsk Ungdomsforum ble startet høsten 2000 av ungdommer og studenter bosatt i Oslo. TUF har pr. i dag, avdelinger i Tromsø, Trondheim og Oslo. Hele organisasjonsnettverket er koblet sammen via Oslo, ettersom det er der hovedstyret holder til.

Tamilsk ungdomsforum har en nyttig nettside der man kan finne omtrent alt man lurer på. Det står også om utdanning og om hva du kan søke etter videregående og ulike aktiviteter, prosjekter, styremøter, seminarer osv man kan være med på. Det kommer også fram viktigheten av å ta utdanning for å få en god jobb.

4.4 Somaliske organisasjoner.

Det finnes 84 somaliske organisasjoner bare i Oslo (Dagsavisen, 01.11.06) blant annet; *Somalisk utviklingsforum i Oslo, Somalisk velferdsforening, Somalisk kvinnekubb, Ressurscenter for Somaliske kvinner, Mølla kompetansesenter i Bærum, Somali welfare, Somalisk studentforening, Himmilo Youth in Norway, og Somalisk kvinneforening.*

Det er etablert flere somaliske moskeer i Norge. Den eldste ble etablert i 1989 og heter ”Samholdsentret” (Somaliere i Norge 2005:71).

Riyo- Rajo er det største senteret i dag for somaliske ungdommer i Oslo. Etter Tv2 dokumentaren mandag 30.10.06, er vel framtiden til dette senteret heller usikker. I denne dokumentaren sa styrelederen for sentret at han var imot integrering. Senteret har også fått mange penger i støtte for å drive arbeid spesielt rettet mot somaliske jenter. Arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hansen sa 31.10.06 at han hadde stanset alle utbetalingene til Riyo- Rajo huset, og at et revisjonsselskap skal granske regnskapene for å finne ut om støtten er blitt misbrukt (Dagsavisen, 01.11.06, papirutgaven.).

Somalisk kvinneforening ble dannet i 1998 og har i dag ca. 250 medlemmer. Det er en frivillig organisasjon som arbeider ut fra en sterk tro på verdien av dialog, relasjoner og gjensidighet. Målsetningene til organisasjonen er å arbeide for at somalisk ungdom kan få hjelp til å realisere de muligheter som ligger i det å vokse opp i et flerkulturelt samfunn, og på denne måten utvikle seg til gode samfunnsmedlemmer. Somalisk kvinneforening har aktivt arbeidet mot omskjæring i det somaliske miljøet i 3- 5 år. De gir veiledning til ungdom, og har samarbeidet med Primærmedisinsk verksted (PMV) (Somalisk kvinneforenings nettside). Somalisk kvinneforening mottok i 2002 en pris fra ”Norske Kvinners Sanitetsforening” og ”Unni og Jon Dorsjøs minnefond” på 10.000 kr for sitt arbeid (<http://www.saniteskvinnene.no/pressemeldinger/filestore/Kadra>).

Leksehjelp for somalisk ungdom har vært drevet som et tilbud i samarbeid mellom PMV, Norsk Somalisk Råd og Somalisk student- og akademikerforening fra 2001 til 2002. Fra 2002 og fram til 2005 har tiltaket vært et samarbeid mellom PMV og Somalisk student- og akademikerforening (Somaliere i Norge, 2005:189). Om dette tilbudet fremdeles eksisterer vet jeg ikke.

Bakgrunnen for leksehjelpen var at mange somaliske ungdommer slet på

skolen, og rekrutteringen til høyere utdanning var lav. Tilbudet var også en motivasjonsgruppe der lærerne skulle motivere og hjelpe ungdommen i forhold til det norske skolesystemet. Det var tre somaliske menn, to somaliske kvinner og en etnisk norsk mann som drev undervisningen. At ungdommene hadde rollemodeller med samme erfaringsbakgrunn som dem selv var positivt for deres selvbilde og forståelse for hverdagen deres.

Leksehjelp på Vestli og Stovner er nå startet opp av noen somaliske kvinner, fortalte den somaliske minoritetsrådgiveren meg.

Himmilo Youth in Norway (HYIN) er en organisasjon for somaliske barn og ungdommer i Norge som ble stiftet i 1996. De driver ulike typer aktiviteter som har som mål å styrke deltagelsen til somaliske barn og unge i det norske samfunnet, fremme positive tradisjonelle somaliske verdier, å utvikle selvstendige personer som fungerer godt i et flerkulturelt samfunn, og å skape dialog mellom ulike generasjoner somaliere i Norge (<http://www.somnor.no>).

Fangen (Somaliere i Norge, 2005:146) sier mange somaliske interesse og velferdsgrupper diskuterer viktigheten av å ha en jobb fremfor å tygge khat, motstand mot omskjæring av kvinner, og motivasjon av unge somaliere for å få en utdanning og en jobb. I Somalia må man bare prøve å overleve, mens man i Norge har mulighet for å diskutere viktige spørsmål.

I forhold til det srilankiske miljøet synes det som om det er mange flere somaliske organisasjoner uten en overordnet paraplyorganisasjon for å holde dem sammen, slik det tamilske miljøet har. Dette kan kanskje komme av interne motsetninger mellom de ulike klanene i Somalia. Eller motsetninger mellom Nord- og Sør- Somalia. Tamilene er en gruppe som står sammen mot singalenserne.

4.5 Byutvikling som integrering? Byutvikling med integrering som intensjon.

Fra heldagsseminar i Oslo rådhus 24. mai 2006 blir det redegjort for at regjeringen har Groruddalen som satsingsområde, men det er mest på infrastruktur og lite i øvre Groruddalen der Stovner ligger. Satsing på miljøforbedringer i Groruddalen er for eksempel skjerming mot trafikk, kollektivtransport og bomiljø. Det er satt av 10 millioner kroner til språkopplæring i barnehager. Beløpet ble tildelt Bydel Stovner som tilbyr alle 4 og 5 åringer gratis kjernetid i barnehage, 20 timer i uka (Bydel Stovner, sept. 2006).

Hovedstadsmeldingen kom høsten 2006, Guri Størvold fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD). Et av de overordnede målene fra Regjeringen er å ikke skape et klassesdelt samfunn i Oslo. Man vil ha et inkluderende samfunn. For å hindre en klassesdelt samfunn må man sørge for å ikke få en konsentrasjon av dårlige levekår i noen bydeler. Noen frykter ”gettotendenser” slik man har noen eksempler fra Rinkeby i Sverige der det omtrent ikke bor noen etniske svensker. Man kan diskutere om det som av noen kalles ”gettoer” i Oslo faktisk er det i ordets egentlige betydning. Leksikon (Aschehoug og Gyldendals, 1997) definerer ”getto” som *”bydeler der en bestemt folkegruppe dominerer og lever mer eller mindre isolert”*. Bydel Stovner har godt over 30 % innvandrerbefolkning, men det er ingen områder i Oslo der innvandrerdelen er over 50 % eller er i flertall, så det blir feil å snakke om gettoer i Oslo slik det er i dag.

Bjarne Håkon Hansen kommer med en integrerings- og inkluderingsplan høsten 2006, som skal ta for seg arbeid, likestilling, språk, oppvekst og utdanning, inkludering og deltakelse. Regjeringen mener arbeid er viktig for integrering. Arbeidsløshet hindrer integrering av unge innvandrere og innvandrerdømling med utdanning må ha mulighet til å få arbeid, sa Guri Størvold KRD på et heldagsseminar i Oslo Rådhus. Handlingsplanen for integrering ble lagt fram 06.10.06 og gir ifølge lederen for integreringsavdelingen i Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Barbro Bakken, 20 millioner kr til tiltak i Groruddalen. Disse tiltakene rettes mot barn og unge og språkopplæring blant annet, men det er ikke riktig bestemt hva pengene nøyaktig går til ennå, fordi det er et samarbeid

mellom Oslo kommune og departementet. Satsingen på Groruddalen skal gå over 4- 10 år framover.

Terje Wessel, samfunnsgeograf ved UiO, mener tilrettelegging av sameksistens i byrommet vil skape interaksjon og flerkulturelle byer (heldagsseminar i Oslo Rådhus). Han nevner kontaktteorien som sier at når man omgås med personer med andre etniske bakgrunner enn en selv; ser man hverandre som individer. Dette skaper interaksjon og samhandling. Men det kan også føre til det motsatte, med konflikter pga. konkurranser om fordeling av knappe ressurser eller hvis minoritetene vokser veldig raskt og majoriteten oppfatter dem som en trussel. Kan dette skje på Stovner der innvanderandelen øker raskt? Mange etniske norske flytter ut av enkelte borettslag eller ut av bydelen. Det kan være andre grunner til flytteprosesser også, men det kommer jeg ikke nærmere inn på her. Han mener også at byutviklingen må få folk som flytter inn til Oslo å bosette seg andre steder enn kun i indre Oslo by. Man må gjøre Groruddalen attraktiv så folk fra landet vil bosette seg der, og også for å beholde folk. Ellers kan det lett føre til segregasjon i Oslo, mener han. Segregasjon betyr mest for barn og unge og deres sjanser senere i livet, sier han videre. Man må legge opp til samhandling mellom unge med forskjellige etniske bakgrunner på for eksempel sentrene i Groruddalen (ibid). Det holder ikke med en eller to ungdomsklubber for hele Groruddalen. Ungdom tar ikke T-banen for å stikke ned på ungdomsklubben, da drar de like gjerne inn til byen. Den må være lokal og i gangavstand. Vil man forhindre kriminalitet og skape integrering blant unge folk, må man gi dem et tilbud på fritiden og et sted å være. Ut fra dette kan man stille spørsmål om hvorfor ungdomskubbene i Groruddalen legges ned?

Kapittel 5

5.0 Drøfting og forklaringsfaktorer:

5.1 Indikatorer

Indikatorer for integrering:

1 Utdanning

- 2 Arbeid
- 3 Inntekt
- 4 Grad av sosial støtte/ kontantstøtte
- 5 Deltakelse i barnehage og skole

Tamiler og Somaliere -----→ indikatorer-----→ Integrering

Fig.5.1

Variablene viser; likheter og ulikheter på integrasjon mellom tamiler og somaliere. Disse variablene har jeg med for å kunne forstå bakgrunnen til de tamilske og somaliske kvinnene i Stovner bydel. Hvilken historie de har og hvordan de generelt kommer ut som gruppe i samfunnet i forhold til andre og mot hverandre.

Språk, det å mestre norsk, og arbeid står fram som sentrale indikatorer på integrering og autonomi. Arbeidsdeltakelse er en av indikatorene som SSB ofte opererer med, og de tiltakene som rettes mot kvinner med innvandrerbakgrunn i Norge er i stor grad satsing på integrering i arbeidslivet. Også i avisene ser vi en allmenn aksept for tanken om at det er i arbeidslivet man skal realisere seg selv, og solskinnshistoriene handler ofte om kvinner med innvandrerbakgrunn som gjør karriere i det offentlige (Farstad 2005:61).

Departementet heter nå Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Blir man mer integrert i det norske samfunnslivet ved å jobbe? De fleste vil vel mene ja. Kan man bli integrert uten å arbeide? Man har andre arenaer for sitt sosiale liv med majoritetsbefolkningen, for eksempel barnehage, skole, idrett, kultur, og politikk. Man kan bli integrert selv om man ikke jobber utenfor hjemmet, men det vil kanskje ta lenger tid og være vanskeligere.

I Dagsavisen 2. juni 2006 sa barneombud Reidar Hjermann at regjeringen burde fjerne kontantstøtten og starte graderingen av oppholdsbetaling i barnehagene på null. Han sier

videre; ”*For en innvandrerfamilie med dårlig råd, vil det senke terskelen for å sende barna sine i barnehage..*” Han er derimot kritisk til forslaget fra Rita Kumar (leder for Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene) om å la innvandrerbarn gå foran andre barn i barnehagekøen, og å gi dem gratis plass hvis foreldrene har dårlig råd. ”*Barn som har et spesielt stort behov for å gå i barnehage må ikke hindres av foreldrenes dårlige råd, men det gjelder alle barn. Vi har flere svake grupper, og jeg ønsker ikke et skille mellom innvandrerbarn og andre barn*” sier Hjermann. Han mener det beste for barna og integreringen i Norge er å gjøre som i Sverige og Finland der det er lovfestet rett til barnehageplass og gratis barnehage etter behov.

Thorbjørn Hafslund, leder for seksjon barnehage i Utdanningsforbundet, vil ha gratis kjernetid for alle barn fra barnet er to år (ibid). Han innrømmer at veien dit nok er altfor lang og synes derfor det er en god idé å gi innvandrerbarn gratis barnehagetilbud som et første skritt på veien. Både Hafslund og Kumar er lei av alle argumentene om at alle innvandrere må lære seg norsk og at det er foreldrenes ansvar å lære barna sine norsk. ”*I praksis fungerer det ikke sånn*” mener Hafslund. ”*Foreldrene kan ikke lære bort noe de i mange tilfeller selv ikke behersker*”. Derfor er mange barn helt avhengige av den språkopplæringen de får i barnehagen. Rita Kumar sier det er et problem at mange minoritetsforeldre mange ganger velger bort barnehagen. Hun synes en form for barnehageplikt hadde vært interessant å diskutere.

I følge Dagsavisen (ibid) viser solid dokumentasjon at tidlig integrering og språkopplæring er avgjørende for hvordan innvandrerbarn vil klare seg videre i livet, både på skolen og ellers i det norske samfunnet. Bydel Stovner vil satse på språkopplæring i barnehagene, spesielt for barn med minoritetsbakgrunn.

De ulike tamilske og somaliske organisasjonene er med på å fremme integrering på hver sin måte. Det tamilske ressurs- og veiledningssenteret satser først og fremst på barn og utdanning. De ulike somaliske organisasjonene driver på forskjellige måter og synes ikke

å ha noen overordnet organisasjon eller målsetning.

Boligproblemer kan også hemme integreringen i Norge. Kanskje spesielt for somalierne som ofte har store familier med mange barn. Det skal jeg komme nærmere inn på i neste avsnitt.

5.2 Innvandrernes boligproblemer:

Tre av fire Somaliere leier boligen sin, dvs. 76 %. Dette kan ha sammenheng med at somalierne har kort botid i Norge og de vanskelighetene det er for å komme inn på boligmarkedet for de fleste førstegangskjøpere i dag (SSB).

Hele 70 % av innvandrerne fra Sri Lanka derimot eier sin egen bolig. Dette synes å ha sammenheng med høy arbeidsdeltakelse og at mange har bodd lenge i Norge.

Hardt arbeid og lavt forbruk synes å være kombinasjonen hvis man vil inn på boligmarkedet og har innvandrerbakgrunn. Boligsøkere med innvandrerbakgrunn opplever i stor grad å bli utestengt fra leiemarkedet. Tre av fem somaliere møter stengte dører på grunn av sin etniske tilhørighet, viser en undersøkelse fra Statistisk sentralbyrå og FAFO. For mange boligsøkere med innvandrerbakgrunn, blir det å kjøpe leilighet den eneste muligheten til å få seg et sted å bo. Rapporten av Susanne Søholt ved Byggforsk, *"Etniske minoriteter og strategier på boligmarkedet i Oslo"*, viser en undersøkelse blant innbyggere med pakistansk, tamilsk og somalisk opprinnelse, hvilke strategier etniske minoriteter har utviklet for å skaffe bolig i Osloområdet (Skarstad 2002, artikkel).

Det er store forskjeller mellom de ulike gruppene. Mens pakistanerne satser på å hjelpe storfamilien, kjøper tamilene bolig sammen med venner. Det hender også at flere familier kjøper felles bolig. Bostedsløse somaliere får i mange tilfeller losji hos bekjente inntil de har funnet bolig. Det er store variasjoner gruppene imellom med hensyn til hvor mange som eier sin egen bolig. Tre av fire personer med pakistansk bakgrunn eier sin egen bolig. Rundt halvparten av tamiler eier sine boliger, mens tallet for somalierne er

litt over sju prosent.

Ankomsttidspunkt og lengde på botiden er faktorer som forklarer forskjellene mellom de tre gruppene. Mens pakistanerne begynte å komme til landet for 30 år siden som arbeidsinnvandrere, kom tamilene på 1980-tallet som studenter og flyktninger. Somalierne kom som flyktninger på 1990-tallet. Da pakistanerne kom, var det prisregulering i boligmarkedet. De to andre gruppene har kommet når boligmarkedet i Oslo har vært på topp, noe som har vanskeliggjort boligetablering, særlig for dem som ikke har sluppet til på arbeidsmarkedet, sier Søholt (ibid).

Husholdningenes sammensetning har også betydning for forskjellen mellom gruppene. Blant pakistanerne og tamilene har ofte en person kommet først og etablert seg, før familien har kommet etter noen år senere. Mange av de somaliske husholdene består av en mor med flere barn, noe som vanskeliggjør yrkesdeltakelse.

Søholt påpeker at de offentlige ordningene som skulle rette opp skjevheter i markedet ikke har vært tilstrekkelig treffsikre til å nå de spesielt vanskeligstilte med minoritetsbakgrunn. Ordninger som etableringslån krever arbeidsinntekt og man får ikke låne med sosialhjelp. Det er viktig med ordninger som gir en inngangsbillett, uten at man er avhengig av arbeidsinntekt for å komme inn i markedet. Det enkleste og vanskeligste løsningen er å bygge flere rimelige utleieboliger, med stabilitet i kontraktforholdet.

I alle gruppene har nettverk betydning i forhold til erfaringsutveksling, hjelp til å lete, og tilbud om å leie eller kjøpe. Nettverkene har imidlertid hatt ulik karakter. Nettverket blant tamilene har nettverkene vært løsere og inkludert flere enn bare familien. Et kjennetegn har vært solidaritet innad i gruppen (ibid).

Mange boligkonsulenter forteller om stor slitasje på leilighetene som har vært utleid til somaliske familier (Strømstad (2005):171). Leilighetene huser ofte flere personer enn det som er tillatt, boligene har ofte fuktskader og er overopphetet. Mange somaliere forteller om den forpliktelsen det er å huse slektninger som kommer på besøk (ibid:172). Det å bo i en moderne leilighet i Norge er noe som må læres, det er helt annerledes enn å bo i et

hus i Somalia eller i en flyktningleir. For mange somaliere virker de store åpne vinduene i Norge som ubehagelige. I Somalia beskytter de seg mot sola ved å trekke for vinduene, mens i Norge beskytter man seg mot kulde og mørke ved å slippe mest mulig lys inn. Minoritetsrådgiveren på Stovner forteller at mange somaliere som kommer til henne forteller om boligproblemer, og problemer med å få leie eller kjøpe bolig.

Somaliernes stadige flyttinger kan komme av flere årsaker; høye leiepriser, tidligere nomadetilværelse, at de trenger større plass pga familien eller diskriminering på boligmarkedet fordi det er få som vil leie ut til store somaliske familier.

Blant somaliene er det færre ressurser å fordele innen nettverket, men det skjer en utstrakt erfaringsutveksling og en utstrakt gjestfrihet som innebærer å åpne sine hjem for venner eller bekjente som er uten bolig. I alle de tre gruppene fungerer nettverk som alternative lånekilder til egenkapital, depositum eller inventar. Fordelen med disse lånene er at de er rentefrie. Ulempen er at de ofte har kort tilbakebetalingstid (Skarstad 2002, artikkel).

”Klumpingen” av innvandrere i indre Oslo øst er i ferd med å flytte seg til de ytre bydelene i Oslo. Stovner, Grorud, Bjerke, Søndre- Nordstrand og Alna er blant bydelene som er mest populære. SSB-forsker Svein Blom sier i VG 5. september 2006, at fra november 2001 til januar 2005 flyttet 32 % av alle srilankere som bodde i Oslo indre øst vekk fra området og ut i de ytre østlige bydelene. Men den somaliske gruppen er et unntak, der er det flere som flytter motsatt vei. Denne gruppen er mer svakstilt enn andre innvandrergupper, og ønsker nok delvis å lene seg på hverandre. Dessuten er det på kort sikt mer lønnsomt og billigere å leie enn å eie selv. Lederen for tamilsk ressurs- og veiledningssenter mener det hovedsakelig er tre grunner til at tamilene bosetter seg på Stovner og Grorud; rimelige og relativt store boliger, tamilsk senter og templet på Ammerud.

For den somaliske innvandrerguppen er Gamle Oslo den bydelen med flest

somaliere. Det har vært en økning i de fleste bydeler i Oslo. Andelen somaliere i Oslo totalt er på 1,49 % eller 8040 personer.

I bydelene Grorud og Bjerke bor det flest srilankere i Oslo. Det har vært en nedgang i alle sentrale bydeler og en økning i de ytre områdene. Andelen srilankere totalt i Oslo er på 1,32 % eller 7112 personer i 2006 (SSB).

5.2.1 Booppfølging i Bydel Stovner.

I Bydel Stovner har man et kontaktmøte der de nye kommunale leietakerne og representanter fra bydelen møtes. Kort tid etter kontaktmøtet, innkalles det til informasjonsmøte der husleiekontrakten og husordensreglene gjennomgås. Bydelen benytter Husbankens innflytningsvideo i sitt informasjonsarbeid (Helse- og velferdsetaten 2004, s.41). Bydel Stovner har flere husstander under oppfølging, mange av disse starter som klagesaker. Hvis konfliktene har vart veldig lenge og ingen tiltak har hjulpet, kan omplassering av familien være en mulighet.

Fra ”prosjektet: Integrering av somaliske flyktninger” 1998- 2000, svarte 19 av 31 respondenter at de hadde kortsiktige leiekontrakter med varighet opptil 1 år (prosjektet integrering av somaliere 1998:4). 13 stykker, altså de fleste, leide privat, men en del (6) hadde også kommunal bolig. 19 respondenter hadde flyttet tre eller flere ganger etter de kom til Oslo. 3 personer hadde flyttet mer enn fire ganger. Flyttingene skyldtes i 21 tilfeller at leiekontrakten gikk ut.

5.3 Sammenligning av integreringsprosessen av tamilske kvinner og somaliske kvinner.

Jeg har sett på integreringen av tamilske og somaliske kvinner på Stovner og i Oslo generelt; hvem integreres best og hvorfor synes det å være slik?

De fleste integreringstiltak i Norge settes inn på å få kvinner og menn ut i arbeid. De

fleste somaliere har generelt flere barn enn tamilene. Det kan være en av grunnene til at flere tamilske kvinner deltar i arbeidslivet enn de somaliske kvinnene. Det er lettere å få barnehageplass til to enn seks barn for eksempel, eller å komme ut i arbeidslivet igjen etter en permisjon hvis man ikke blir gravid igjen nesten med det samme etter permisjonen er over. Det kan være økonomiske grunner til at flere somaliske kvinner benytter seg av kontantstøtte og ikke barnehageplass, og dermed kommer de heller ikke ut i arbeidslivet, ikke før barna begynner på skolen tidligst.

Andre grunner kan gå på religion og kultur. Somalierne er som oftest muslimer, mens tamilene kan være både kristne (katolikker, protestanter, Jehovas vitner, osv), hinduer og muslimer. Kulturen, tradisjoner og den bakgrunnen de kommer fra, både i selve landet, men også deres sosiale status, utdanning, og lignende, kan spille inn. Tamilene kan muligens ha en fordel ved at de er vant til å forholde seg til forskjellige religioner og synspunkter. Det gjør at de kanskje lettere tilpasser seg ute i verden blant folk med andre kulturer og religioner enn dem selv. Nesten alle somaliere er i dag muslimer, og islam har hva noen vil kalle kvinneundertrykkende elementer i seg. Disse forskjellene kan være med på å gjøre integrering lettere for tamiler enn for somaliere i Norge.

I Norge har vi hatt debatter om bruk av hijab, burka og andre dekkende klesplagg for kvinner. Som muslim er det mange som mener det er deres rett å dekke til håret eller kroppen sin når de er ute. Men mange norske arbeidsgivere og skoler mener dette kan være en ulempe i sosialt samspill med andre. Noen kvinner, innvandrere og etniske norske, mener dette er kvinneundertrykkende og at det ikke står i koranen at kvinner skal dekke seg til, men at dette er noe menn har funnet på for å holde kvinner nede. De fleste somaliere er muslimer og som somalisk kvinne og bærer av hijab eller burka, kan det være et hinder for å få arbeid. Negativ medieomtale og en generell skepsis til afrikanere og muslimer (Strømstad (2005):173), spesielt etter terrorhandlingene i USA 9/11 og ellers i Europa, gjør ikke sjansene for å få arbeid større. Engebrigtsen (ibid) forteller at noen offentlige ansatte påpeker mange somalieres lille formelle kompetanse og

lille arbeidserfaring fra Somalia ikke kvalifiserer til arbeid i Norge.

Somalierne ses på som en spesiell innvandrerguppe i forhold til andre innvandrergupper, fordi det er en såpass ung og nyankommen innvandrerguppe. Det synes ikke alltid lett å forstå den somaliske familien. Mange av de ansatte i sosialtjenesten på Stovner og de andre fire bydelene i Oslo (Engebrigtsen 2004) gav uttrykk for at de ofte ikke forstår hvordan somaliske familier er organisert. I Somalia er det i følge tradisjonen, vanlig at mannen har lov til å ha flere koner. Men skilsmisse er også vanlig, og dette kan innebære at mann og kone kan være gift flere ganger og ha barn fra flere forskjellige ekteskap (Strømstad 2005:174). Derfor kan det være dine, mine og våre barn og koner og slektninger i samme hus.

Blant innvandrerne fra Sri Lanka er det mange kjernefamilier. Så mange som to av tre, bor i husholdninger som består av par med barn under 18 år (SSB, rapport 2004/14, s.68). Det er svært få som bor i husholdninger bestående av enslige foreldre med barn (2,6 %) i motsetning til somaliske familier, der mange bor alene med barn eller er enslige. 26,5 % av alle somalierne i Norge bor alene (SSB, rapport 2004/14, s.47), og hele 28,8 % bor i husholdninger som består av aleneforeldre med barn (ibid). Lederen for tamilsk ressurscenter mente det var mest vanlig med kjernefamilier blant tamiler, men at noen skiller seg. For som han sa; de blir jo integrert og gjør som normen er i Norge.

Innvandringsdebatten preges av en tankegang der selvrealisering og likestilling for kvinner nesten er synonymt med å få kvinner ut av huset og inn i arbeid. Fremskrittets parti leder Siv Jensen sa i Dagsavisen 21.august 2006 (papirutgave) at man må begynne å stille krav til sosialhjelpsmottakere. De må lære seg norsk for å få penger. Hun mener dette kan hjelpe for å få kvinner ut av huset, og hjelpe kvinner til å få mer makt over seg selv. Kvinner må altså frigjøres fra oppgaver i hjemmet for å bli likestilte med menn. Vi kan spørre oss selv hvor mange husholdninger i Norge som deler likt på oppgavene og har full

likestilling i hjemmet. Er det ikke fremdeles slik at det er de norske kvinnene som også gjør mest i hjemmet? Heller ikke alle kvinner har de samme idealene eller mulighetene til å realisere seg selv. I mediedebattene er det de norske normene som anses for å være de riktige.

5.4 Hva er nøkkelen til en vellykket integrering i det norske samfunnet?

Sett utenfra kan det synes som det særlig er tre forhold som har vært viktige for tamilenes integrering i Norge ifølge Fuglerud i VerdensmagasinetX, nr1/2004: Den første årsaken er at de som kom til vestlige land som flyktninger på 1980-tallet hadde landsmenn som kunne hjelpe dem til rette i det nye landet. Da de første tamilene kom til Norge på slutten av 1960-tallet, var det etter å ha etablert forbindelse med norske fiskeribedrifter gjennom det norske fiskeriprojektet Cey-Nor i Jaffna. Dette var utgangspunktet for at fiskerifabrikkene i Finnmark siden har vært en viktig arbeidsplass for mange i deres første periode i Norge. Etter innføringen av den norske innvandringsstoppen i 1975, fikk enkelte slektninger og bekjente av de første arbeidsimmigrantene plass på norske folkehøyskoler. Fra disse skolene gikk en del videre til annen utdanning, en del gikk inn i arbeidslivet. Disse kontaktpunktene var viktige for de som kom til Norge etter at kampene hardnet til i Jaffna på 1980-tallet sier Fuglerud.

De første som tok jobb i fiskeribedriftene i Finnmark arbeidet hardt og ga tamilene et godt ry som flinke til å "stå på". Eiere av bedrifter som Fuglerud intervjuet tidlig på 1990-tallet fortalte at tamilske ansatte ofte produserte opp mot det dobbelte av norske. Dette gode ryktet åpnet muligheten for flere til å få seg arbeid. Det samme var tilfelle for mange som tok utdanning og jobb innen helsesektoren. Tamilske ansattes dyktighet og vilje til skiftarbeid på norske pleiehjem og sykehus åpnet dørene for de som kom etter. Tamiler kom ofte fra middelklassen og hadde litt utdanning da de kom til Norge. I leksikon står det at 90,2 % av landets befolkning på Sri Lanka er lesekyndige, per 1995. Offisielt er det obligatorisk og gratis skole i 10 år, for barn i alderen 5 til 15 år. Så godt som alle barn går i den femårige barneskolen (leksikon, bind 13, s.555). Allikevel

regnes landet av Verdensbanken som et av verdens 36 mest fattige land (ibid:558). Landet som helhet har et høyt utdanningsnivå, men arbeidsløshet er et alvorlig problem også for de med god utdanning.

Somalia hører også til blant verdens fattigste land (leksikon bind 13, s. 439). Og her ligger lesekyndigheten kun på fattige 24,1 % av befolkningen over 15 år per 1990 (ibid:440). Offisielt er det obligatorisk skolegang i 8 år, for de mellom 6 og 14 år, men kun under 10 % av barna går i grunnskolen. Den videregående skolen er 4- årig. Hele skolesystemet brøt sammen i 1991 som følge av borgerkrigen. I følge UNESCO var ca. 76 % av den voksne befolkningen analfabeter i 1990 (64 % av mennene og 86 % av kvinnene) (ibid:442). Somaliere kom ikke til Norge på alvor før på 1990- tallet og da som flyktninger fra et krigsherjet hjemland, i motsetning til tamilene. K. Fangen skriver i sin artikkel i Strømstad (2005) at ankomsttidspunktet for somaliere også har mye å si for integreringen i Norge. Skillet går her mellom dem som kom ankom Norge på slutten av 1980- tallet og begynnelsen av 90 tallet, mot de som kom senere. Mange av de som kom sent er veldig religiøse og de mangler utdanning, i motsetning til de som flyktet før borgerkrigen fordi de var motstandere av regimet. Somaliernes negative rykte hindrer kanskje mange somaliere med god utdanning og kompetanse fra å få jobb, mens tamilenes gode rykte og stå på vilje kan hjelpe dem når de søker jobb.

Den andre grunnen til at tamiler har klart seg så godt i Norge kan kanskje være, noe paradoksalt, de negative holdningene de er blitt møtt med fra norske innvandringsmyndigheter, mener Fuglerud (VerdensmagasinetX,nr1/2004). I Norge som i resten av Europa var tamiler fra midten av 1980-tallet spesielt utsatt for en stadig mer restriktiv flyktning- og innvandringspolitikk. Det er trolig flere årsaker til dette, men en er at de fleste som flyktet fra Sri Lanka var vanlige sivile, ikke geriljasoldater eller politiske opposisjonelle – de grupper som den internasjonale lovgivningen spesielt tar sikte på å beskytte. Siden de begynte å komme, er stadig nye grupper av tamilske flyktninger i Norge blitt møtt med avslag på sine søknader. De fleste har måttet leve flere år i

usikkerhet uten formell oppholdstillatelse før de til slutt har fått lov til å bli. Til tross for de store problemer og påkjenninger denne situasjonen har medført, og fortsatt medfører, for den enkelte, har den ene fordelen at den har vist at tamilene ikke har andre enn seg selv å stole på. Det ble tidlig klart at den tamilske befolkningen ikke kunne vente seg hjelp eller støtte fra norske myndigheter, og at de derfor måtte hjelpe seg selv – ta ansvar for sin egen framtid. For eksempel har statlige myndigheter, som har ansvar for integrering av flyktninger, aldri bidratt til å legge til rette for tamilenes arbeidsopphold i Finnmark. Tvert i mot reiste de første tamilske flyktingene på 1980-tallet for å ta seg arbeid i Båtsfjord mot myndighetenes vilje. I stedet for å sitte på flyktningsmottakene og vente på at noe skulle skje, valgte de sin egen vei. Hvor de enn er i Norge, har tamilene opprettet sine egne foreninger, organisasjoner og aksjonsgrupper for å løse små og store problemer (Fuglerud, VerdensmagasinetX nr.1/2004).

Den tredje og viktigste årsaken til tamilenes tilpasning er følelsen av fellesskap. Til tross for enkelte politiske motsetninger, noe som ikke er unaturlig for mennesker som kommer fra et land i krig, synes det tamilske miljøet å være preget av en enhet, og en stolthet, som har sin opprinnelse i verdsettingen av det å være tamilsk mener Fuglerud. Mangler denne fellesskapsfølelsen hos somalierne siden de er vokst opp med klanenes motsetninger og strider? Det kan være vanskelig å identifisere seg med andre i et fellesskap når man ikke har så mye å samles opp om, pluss klanenes strider. I min samtale med Hanna Hatlehol fortalte hun om sin reise til Somalia. Hun fortalte om hvor overrasket mange somaliske ungdommer og voksne hadde blitt da hun sa hun skulle på ferie dit. Mange kunne ikke skjønne hvorfor hun ville dra dit, det var da ingenting å se der? Da hun senere fortalte dem om hvor vakkert landet var, hvor god mat de hadde fått og hvor gjestvennlige menneskene var, kunne det synes som ungdommene begynte å bli stolte av landet sitt. Alt de daglig får høre om Somalia via media er bare krig og elendighet. Mange som blir født i Norge har aldri besøkt hjemlandet til foreldrene sine. Ikke mange somaliere drar på ferie eller besøk til Somalia. Fangen (Strømstad 2005:142) sier nesten alle somalierne hun hadde intervjuet følte seg ydmyket og flaue over å

definere seg selv som somalier på grunn av det negative bildet media har skapt av dem.

Det er viktig å være stolt av den man er og hvor man kommer fra. Tamilene synes å være det. Blir den somaliske gruppen like stolte av seg selv kan dette kanskje hjelpe til med å fremme integreringen. I ”prosjektet: Integrering av somaliske flyktninger” i Bydel Stovner viste det seg også at når kvinnegruppen fikk tillit til hverandre og følte seg trygge som en gruppe, gikk integreringen i samfunnet mye bedre. Det kan synes som et inntrykk at de fleste tamiler hver for seg yter sitt beste for å kaste glans over den gruppen de tilhører. Selv om nok de fleste mennesker som har forlatt sitt hjemland verdsetter sin opprinnelse, har den tamilske befolkningen på langt kortere tid enn de fleste andre minoritetsgrupper i Norge omsatt denne stoltheten i en organisert videreføring av kultur og tradisjoner.

Ut i fra dette behøver det tamilske miljøet i Norge kanskje ikke å frykte en assimilering i det norske samfunnet. Den kulturelle selvfølelsen som har vært dets styrke så langt, og vil etter all sannsynlighet leve videre i neste generasjon. Den tamilske befolkningen vil i årene som kommer sannsynligvis hevde seg sterkt innenfor utdanning og næringsliv i det norske samfunnet.

Hvorfor faller mange somaliere utenfor? Hvorfor lykkes ikke de i samme grad i integreringen som tamiler? Den somaliske befolkningen i Norge er en stor og sammensatt gruppe som kommer fra mange deler av Somalia og dekker de fleste sosiale gruppene i Somalia. Noen var nomader, andre kommer fra flyktningleierer, mens atter andre igjen har hatt sentrale posisjoner eller har god utdanning. Flyktninger med bakgrunn fra land med en lite utviklet statsadministrasjon og som i tillegg har opplevd langvarig borgerkrig, kan ofte på problemer i eksil. De somaliene som blir født i Norge og vokser opp her fungerer bedre og er mer vellykkede enn de som kommer som flyktninger. Somaliere i Norge har fått mye negativ oppmerksomhet og regnes ofte for å være blant de som er dårligst integrert. For å lykkes mener Alason, i Mørland (2005), at både myndighetene og innvanderne selv må bidra mer. Han mener vi må satse på skole og fritidsaktiviteter og at

barn og unge som er kommet på kanten av samfunnet må følges bedre opp. *"I tillegg må foreldre mobiliseres, de må være aktive. Vi har selv et ansvar for å følge opp barna våre. De må innse at de er i Norge og ikke i hjemlandet."* (www.dagbladet.no, 30. januar 2006). Ordspråk fra Somalia: *"Om du kommer til et land der alle har et øye så er det best om du også lukker det ene."* (Alason, 2005:). Dette handler om å være villig til å integreres slik jeg forstår det.

Somaliere har ofte lav utdanning og mange er analfabeter når de kommer til Norge, som følge av krig, de kan ha vært barnesoldater og fått traumer og psykiske problemer. Stammer og klaner har kriget mot hverandre, og det er lav grad av samhørighet og tilhørighet ut over klanen. Også i Norge er motsetningene til stede. Har man ingen erfaring med en velferdsstat eller er analfabet, må man først lære å skrive og lese, så må du lære norsk, og så må du ta en utdanning. Det er en lang og vanskelig vei for å komme inn i samfunnet.

Noe jeg mener er viktig, er å få med innvandrere i integreringsarbeidet. Vi kan studere og synse og tro så mye vi vil, men vi vet ikke hvordan det er å være flyktning eller minoritet så lenge vi ikke har kjent det på kroppen. På det tidligere omtalte miniseminar i oktober -05 på Nordre Lindeberg gård, var det ingen med utenlandsk bakgrunn med. På heldagsseminaret i Oslo Rådhus i mai -06, var det kun noen få innvandrere til stede. Men innvandrerne må også ville selv, og engasjere seg i spørsmål som handler om en selv. Ellers vil andre ta valg på deres vegne. Man må ville integreres, og nordmenn må lære seg å se bak masken av hudfarge. Mange av de "flinke" innvandrerne som blir integrert og har gode jobber og få problemer i samfunnet, ender kanskje opp med ikke å engasjere seg i de vanskelige spørsmålene og debattene - eller å delta arbeidet for å sikre en bedre hverdag for de innvandrerne som ikke lykkes like bra som de selv. Dette kan kanskje komme av at de føler det ikke handler om dem. De har det bra, og de føler seg ikke diskriminert eller undertrykt. Bydel Stovner har begynt å arbeide aktivt for å rekruttere flere med

minoritetsbakgrunn i sentrale stillinger som gjelder språkopplæring osv.

*”Når man er en del av problemet,
Bør man også være en del av løsningen”.*

(Fra Somaliere i eksil i Norge, NOVA skriftserie 1/2004, s.51)

Kapittel 6

6.0 Oppsummering, sammenfatning

Er virkeligheten slik at tamilske kvinner i Bydel Stovner lykkes bedre i integreringsprosessen enn somaliske kvinner?

Jeg har skrevet at det tamilske miljøet stort sett har en vellykket integreringshistorie i Norge. Dette kan synes å være på grunn av deres vilje til å ta utdanning, arbeide hardt og stå sterkt sammen og hjelpe hverandre. Derfor tjener de fleste bra, nesten alle har arbeid, de er en ganske stor gruppe, og de fleste har norsk statsborgerskap. De fremstår som aktive og engasjerte, men de kan også virke litt “innadvendte” som hovedsakelig er opptatte av sine egne gjøremål og er sammen med sine egne. Slik fremstår tamilene på Stovner også. De er et stolt folk som lager egne organisasjoner, ressursentre og arrangerer ulike tiltak som kommer alle til gode. Men dette er mest for deres egen gruppe og kan lett føre til at de blir en vellykket, men isolert gruppe innvandrere. Det hadde vært interessant og sett tall på deres deltagelse i politikken. Kanskje den nye utfordringen for de tamilske gruppene er å ta større del i storsamfunnet? Når en ny generasjon nå er i ferd med å vokse opp i Norge er tiden kanskje kommet til i større grad å engasjere seg i spørsmål som er felles for hele det norske samfunnet, deriblant innvandrings- og integreringspolitikk slik denne utformes i politiske partier og i media. Det kunne kanskje blitt en kollektiv mobilisering lik det pakistanske miljøet har.

Det kan synes å stemme at tamilene er svært villige til å jobbe og at de har en kultur der det er vanlig og det jobbes hardt for å få en god utdanning så man får et yrke.

De viktigste nøklene til integrering er å kunne språket, ta utdanning, få en jobb og få seg et hjem/ bolig. Tamiler mestrer dette og derfor lykkes de i det norske samfunnet. Tor Arne Aass, leder for innvandringsavdelingen i Arbeids- og inkluderings departementet (AID), sa 10.10.06 at den største barrieren for migrasjon var språket. For å få bruke kompetansen sin og få arbeid må man kunne norsk. Alason sier (Mørland (2005): 119: ”...somalierne mener også at skolegang er nøkkelen til å lykkes i livet, og dermed vil familien også kunne føle seg likestilte med mennesker fra andre nasjoner.” Kanskje kommer generasjonen som vokser opp i dagens samfunn til å bli mer integrerte enn deres foreldre fra Somalia.

Mens det er obligatorisk skolegang med en viss samlende undervisning, felles for hele Sri Lanka (Bakke 1994: 74), er det mange somalierne som kommer til Norge uten å ha gått på skole. Livet blir vanskeligere og det blir vanskeligere å få jobb.

Livet i Norge gjør det mulig å oppfylle drømmer og ønsker folk har med seg fra andre land og verdensdeler. Den økonomiske situasjonen gjør at man kan fokusere på andre ting som man kanskje ikke hadde råd eller mulighet til før. Samtidig kan dette skape motsetninger og konflikter mellom norske idealer og tradisjoner fra Sri Lanka og Somalia. Kvinnene som kommer hit befinner seg i en situasjon hvor den norske hegemoniske kulturen er overgripende og påvirker deres levemåter (Farstad, 2004:139). Samtidig blir deres egen kulturelle bakgrunn ”underlegen” når de lever i Norge og ikke påvirker den norske kulturen i særlig grad. Vi må glede oss over de forskjellene som finnes i samfunnet vi lever i, og godta at ikke alle er som oss selv. Da blir det et mye rikere og verdifullt samfunn å leve i. Vi har mye å lære av hverandre og de ulike kulturene og tradisjonene som fins i verden. Er det ikke lettere å fokusere på alle ting som man har felles i et samfunn, enn å alltid skulle fokusere på det som er ulikt og hvordan man er forskjellige? Da hadde det kanskje vært lettere å leve sammen.

Groruddalen og Stovner har i stor grad vært bosatt av arbeiderklassefamilier og man kan trekke likhetstrekk mellom hvordan det gamle borgerskapet forholdt seg til arbeiderklassen, og forholdet mellom majoritetsnordmenn og innvandrere i dag. (Jfr. Hennem og Hylland Eriksens uttalelser ovenfor.) Innvandrerne kan sies å ha overtatt plassen til arbeiderne fra gamle dager. Borgerskapet fremstilles som en modernisert gruppe som stadig er i utvikling og forbedring, mens arbeiderne ikke kan løse problemene sine. Roy Jacobsen forteller, i boka ”Seierherrene”, om drabantbyen der han vokste opp på Årvoll at alle der var på vei videre, alle kom fra et annet sted og blokkene var bare et midlertidig stopp på vei mot noe bedre. Det var arbeiderne som bodde på østkanten i Oslo, og alle ville de bli noe bedre enn sine foreldre. I dagens drabantbyer er kanskje innvandrerne blitt ”arbeiderne”, men på Stovner ser man at flere og flere av innvandrere som kom på 1960- og 70 tallet, i dag har råd til å kjøpe hus og flytte på seg til litt finere områder av bydelen, noe de også har begynt å gjøre (Bydel Stovner). De har startet en klassereise.

De tamilske og somaliske innvandrerkvinnene kan ikke ses på som representanter for alle innvandrerkvinner på Stovner. Ikke alle tamilske eller somaliske kvinner på Stovner er nødvendigvis slik de er skissert her i denne oppgaven. Alle individer har med seg sine egne erfaringer og sin egen bakgrunn, som er unik for hver enkelt. Det de har felles i denne oppgaven er hvordan den norske staten forventer de skal forholde seg og integreres i det norske samfunnet. Innvandrerkvinner er gjerne i en annen situasjon enn innvandremenn ved at flere kvinner enn menn er analfabeter og mange har lav utdanning av ulike årsaker, og fordi det er kvinner som får barn.

Jeg vil si nøkkelen til å integreres i et samfunn er å kunne språket der man bor. Uten språket er man stum. Kan man snakke med andre i samfunnet du lever i, har du muligheten til å lykkes. De tamilske og somaliske kvinnene i Bydel Stovner har de samme tilbudene og mulighetene for å lykkes i integreringsprosessen fra bydelens og Oslo kommunes side. Det kan synes som de tamilske kvinnene lykkes bedre i

integreringsprosessen enn somaliske kvinner i Bydel Stovner. Det er viktig for dem at barna går i barnehage med andre norske barn og lærer norsk godt, at de jobber hardt på skolen og deltar på ulike aktiviteter utenom skolen som leksehjelp eller idrett. Tamilenes nøkkel til integrasjon er å lære norsk fort, få seg en god utdanning og arbeid og være villige til å påta seg "lav-status" jobber i påvente av noe bedre. De tamilske kvinnene synes altså å integreres bedre enn de somaliske kvinnene i Bydel Stovner, ved at de står på hardt for å komme seg ut i samfunnet og å motivere barna sine til å lære norsk og gjøre det godt på skolen. Da kreves det også at de selv er gode i norsk for å kunne hjelpe dem. Det er selvfølgelig også viktig for de somaliske kvinnene at barna deres lykkes i livet, men som gruppe henger de litt etter fremdeles. De somaliske kvinnene kan nok komme dit de tamilske kvinnene er i dag, men det vil ta mange år fordi de er en så ny innvandringsgruppe og har en ganske annerledes kultur enn den norske. Å dra i gang kurs og møtesteder for somaliske kvinner, kan virke vanskelig når folk ikke møter opp - eller ikke møter til avtalt tid. Dette kan være kulturelt betinget, og noen god løsning på dette problemet har jeg ikke.

Litteraturliste

Aass, Tor Arne, Leder for Innvandringsavdelingen i Arbeids- og inkluderingsdepartementet, gjesteforeleser ved kurs i innvandringspolitikk 10.10.06, Universitetet i Oslo.

Aftenposten, 7.mars. 2002, 11.01.06, www.aftenposten.no/nyheter/uriks , 16.06.06: 8-9, papirutgave.

Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon (1997): Bind 7 s.517 og s.528, Bind 13, s. 439- 440, 442, 555 og 558.

Bakke, Øystein (1994): *Singalesisk nasjonalisme i Sri Lanka: Det buddhistiske presteskapets rolle*. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for Statsvitenskap. Hovedoppgave.

Bakken, Barbro A., Leder for Integreringsavdelingen i Arbeids- og inkluderingsdepartementet, gjesteforeleser ved kurs i innvandringspolitikk 10.10.06, Universitetet i Oslo.

Bilgic, Sûkrû (2000): *Integrering, fra teori til praksis*, Kulturbro Forlag AS, Oslo, 2000.

Brochmann, (1999): *Ch 7: Redrawing Lines of Control: The Norwegian Welfare State Dilemma*, 1999 Berg Publishers, Blandingskompendium, Statsvitenskap UiO 2005.

Brochmann & Rogstad, (2002): *Sand i maskineriet, makt og demokrati i det flerkulturelle Norge*, Gyldendal Norsk Forlag AS.

Bråthen, Magne og Vetvik, Kristoffer, (2004): *Sykefravær og uførepensjon blant*

innvandrere ansatt i storbykommuner, Statistisk sentralbyrå, rapport 26/ 2004.

Budsjett- og årsplan 2006 for Bydel Stovner, vedtatt i bydelsutvalget, 15.12.05.

http://www.bydelstovner.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20stovner%20%28BSR%29/Internett%20%28BSR%29/Dokumenter/Budsjettdokument_200610%5B1%5Dnyeste.pdf

Bydel Stovners nettside: <http://www.bydel-stovner.oslo.kommune.no>

Bydel Stovner: samtaler med ulike personer ansatt i bydelen.

Bydel Stovner: pressemelding, <http://www.bydel-stovner.oslo.kommune.no/article50426-3524.html> Link til pressemelding.

Castles & Miller, (2003): *The Age of Migration, International Population Movements in the Modern World*, Palgrave MacMillan.

Dagsavisen; 03.05.06, s. 17, 02.06.06, 29.08.06, s. 10-11.

Dagsavisen, nettside: <http://www.dagsavisen.no>, 09.04.04

Daugstad, Gunnlaug (2006): *Omfang av bruk av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn*. SSB, rapport 26/2006.

Djuve & Friberg, (2004): *Innvandring og det flerkulturelle samfunn*, FAFO.

Engebriksen, Ada & Farstad, Gunhild R., (2004): *Somaliere i eksil i Norge, en kartlegging av erfaringer fra fem kommuner og åtte bydeler i Oslo*, NOVA, Skriftserie 1/04.

Farstad, Gunhild R., (2004): *Innvandrerkvinner i Groruddalen- mellom idealer for modernitet og tradisjon*. Oslo: Universitetet i Oslo. Institutt for Sosialantropologi. Hovedfagsoppgave.

Gellner, Ernest (1983): *Nations and Nationalism*, Basil Blackwell, Oxford.

Girolami, Pia (1996): *Norsk innvandringspolitikk*. Oslo: Universitetet i Oslo. Institutt for statsvitenskap. Hovedfagsoppgave.

Haagensen, m.fl. (1990): *Innvandrere: gjester eller bofaste? En innføring i norsk innvandreingspolitikk*. Oslo: Gyldendal.

Himmilo Youth in Norway (HYIN), www.somnor.no

Hatlehol, Hanna; Helsesøster i Stovner bydel, samtale 3.juli 2006. Med i prosjektet om integrering av somaliere i bydel Stovner.

Hagelund, Anniken (2002): *Problematising Culture. Discourses on Integration in Norway*, Journal of integrational migration and integration, 3 (3-4): 401-416.

Heldagsseminar, Oslo Rådhus, 24.05.06, i regi av Norsk Form.

Helse- og velferdsetaten (2004): *Store barnefamilier med etnisk minoritetsbakgrunn*, Oslo kommune, Helse- og velferdssentralen.

Hellevik, Ottar (2000): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*, Universitetsforlaget.

Hylland Eriksen, Thomas (1992): *Linguistic Hegemony and Minority Resistanse*, Journal of Peace Research, vol.29, no. 3.

Hylland Eriksen & Sørheim (1994): *Kulturforskjeller i praksis: perspektiver på det flerkulturelle Norge*, Oslo: Ad notam Gyldendal.

Kursoppgave (2005), i Innvandrings- og integrasjonspolitik, av Una Maria Beier.

Kymlicka, Will (1995): *Multicultural citizenship*, Oxford: Clarendon Press, kap. 2,5,6.

Lauritzen, Kari- Mette; Samtale 19.10.06 og 06.11.06, barnehagekonsulent Stovner Bydel.

Miniseminar om sosiale utfordringer i Groruddalen 07.10.05, Nordre Lindeberg gård, i regi av bydel Alna.

Minoritesrådgivere;

Halima Hashi, somalisk, samtale på servicetorget Stovner bydel, 19.10.06.

Nalainy Kumaralingam, tamilsk, samtale på servicetorget Stovner bydel, 23.10.06.

Mørland, Liv (2005): *Flykt, min sønn- flykt! Abdullahi Mohamed Alason og hans vei til et nytt liv i Norge.*, Hertevig Forlag.

NAV, Arbeids- og velferdsetaten, www.nav.no, bydelsstatistikk publisert 02.11.06.

Nirmalanthan, Kasinathan, Leder for Tamilsk ressurs- og veiledningssenter på Rommen.
Samtale 18.10.06.

NOVA, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, <http://www.nova.no>

Odin; informasjon fra regjeringen og departementene: <http://www.odin.no>

Olsen, Bjørn (2005): *Flyktninger og arbeidsmarkedet 4.kvartal 2004*, Statistisk sentralbyrå, rapport 39/2005. + Råtabeller sendt på mail 07.11.06.

Oslo kommunes nettside: <http://www.oslo.kommune.no>

Oslo- speilet, statistikk for Oslo kommune: <http://www.utviklings-og-komptanseetaten.oslo.kommune.no> , nr 1.mars 2006 og nr 3- 4 2006.

Prosjektet: *Integrering av somaliske flyktninger i bydel Stovner*, (1998- 2000), Evaluering av Sissel Marie Neumayer, Psykososialt senter for flyktninger 2001.

Thorud, E (1998): *Innvandringshistorikk*, Blandingskompendium, Statsvitenskap UiO, Oslo 2005.

Tronstad, Kristian Rose (red.), (2004): *Innvandring og innvandrere 2004*, Statistiske analyser, Statistisk sentralbyrå.

Tamilsk ungdomsforum: <http://www.tuf.no>

Sandnes, Toril (red), (2005): *Fordelingen av økonomiske ressurser mellom kvinner og menn, inntekt sysselsetting og tidsbruk*, Statistisk sentralbyrå, rapport 35/2005.

Skarstad, Kristen (2002): Artikkel, ”*Innvandrere sliter på boligjakt*”.

<http://www.forskning.no>

Skog, Ole- Jørgen (1998): *Å forklare sosiale fenomener, En regresjonsbasert tilnærming*. Ad Notam Gyldendal AS.

Smith, Anthony D (1991): *National identity*, Penguin Books, London.

Somalisk kvinneforenings nettside, <http://www.somalikf.com>

Strømstad, Marit red., m.fl., (2005): *Somaliere i Norge: perspektiver på språk, religion og integrering*, Oplandske Bokforlag.

Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no>

Statistisk sentralbyrå, Benedicte Lie (2004): *Fakta om ti innvandrergupper*, Rapport 2004/14.

Statistisk sentralbyrå, Grunnlaug Daugstad (2006): *Omfang av bruk kontantstøtte blant barn med ikke- vestlig innvandrerbakgrunn*, Rapport 26/2006.

Statistisk sentralbyrå, Innvandrings statistikk: <http://www.ssb.no/innvstat/>

Statistisk sentralbyrå, Marit Rønsen (2005): *Kontantstøttens langsiktige effekter på mødres og fedres arbeidstilbud*, Rapport 2005/23.

Statistisk sentralbyrå, Samfunnspeilet nr 4 2006. *Det kan være mye du ikke vet om innvandrere*.

St.meld.nr 17 (1994-95) *Om flyktningpolitikken*. Tidligere Kommunal- og arbeidsdepartementet.

St.meld.nr 39 (1987-88) *Om innvandringspolitikken*. Tidligere Kommunal- og arbeidsdepartementet. www.odin.no

Strategisk plan for bydel Stovner 2005- 2009.

http://www.bydelstovner.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20stovner/Internett/Dokumenter/Strapl_netv_05.pdf

Utviklings- og –kompetanseetaten: <http://www.utviklings-og-kompetanseetaten.oslo.kommune.no/oslostatistikken>

Vedeler, Jannikke S.(2003): *Dans i diaspora*,Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for Sosialantropologi. Hovedfagsoppgave.

VerdensmagasinetX: <http://www.Verdensmagasinetx.no> Nr.1 2004, ”Flinkest i klassen” av Tor Aksel Bolle. Artikkel.

VG, 05.09.06, s. 16 og17.

Yin, Robert. K (2003): *Case study research, Design and Methods*, SAGE Publications.

Young, Iris Marion (1990): *Justice and the politics of difference*. Princeton, N.J. : Princeton University press.

Østerrud, Øyvind (1984): *Nasjonenes selvbestemmelsesrett*, Universitetsforlaget, Oslo.

Østerrud, m. fl (2001): *Statsvitenskapelig leksikon*, Universitetsforlaget, Oslo.

Vedlegg:

1)Program fra Miniseminar, Nordre Lindeberg gård, 07. oktober 2005, s.99.

2)Program fra Heldagsseminar, TAB- konferanse, Oslo Rådhus, 24.mai 2006, s.100.

Oslo kommune
Plankontoret for Groruddalen

Økern, 26.09.05

Program for miniseminar om sosiale utfordringer i Groruddalen

Tid: fredag 7. oktober kl.12.30-15.30
Sted: Nordre Lindeberg gård

- 12.30 **Velkommen**, ved prosjektleder Petter Daae Slipher, Plankontoret for Groruddalen.
- 12.45 **Befolkningsutvikling i Groruddalen**, ved forsker Ingar Brattbakk, Byggforsk
- 13.15 **Konsekvenser og utfordringer som følge av segregasjon**, ved prosjektkoordinator Per-Øystein Lund, Plankontoret for Groruddalen.
- 13.45 **Pause**, med forfriskninger
- 14.00 **Utfordringer for bydelene**, ved bydelsdirektør Erik Kjeldstadli, bydel Alna
- 14.30 **Diskusjon**
- 15.30 **Slutt**

Eventuelle spørsmål kan rettes på e-post til Per-Øystein Lund:
per-oystein.lund@radhuset.oslo.kommune.no

Plankontoret for Groruddalen
Internett:
www.oslo.kommune/groruddalen

Besøksadresse:
Økernveien 145
0580 Oslo
Postadresse:
Rådhuset
0037 Oslo

Telefon: 982 66 390
Telefaks: 22 65 41 16
E-post: per-oystein.lund@radhuset.oslo.kommune.no

DET FLERKULTURELLE ROM

- byutvikling som integrering

Dagskonferanse Oslo Rådhus 24 mai 2006
Bystyresalen kl 08.30 - 1600

PROGRAM

- 08.30** Registrering og kaffe
- 09.00** **Åpning**
Ola Elvestuen, leder i byutviklingskomiteen
- Urbane drivkrefter**
Karl Otto Ellefsen, Rektor AHO
- Statens hovedstadspolitikk**
Guri Størvold, Statsekretær KR D

Separering og spredning av funksjoner kjennetegner drabantbyenes form. Ungdomsopprøret i Paris har vist hvordan det sosiale liv, som planleggerne forsøkte å løse og strukturere, har et konfliktpotensiale som går utover den fysiske organiseringen.

10.30

Pause

Har opprøret i Paris relevans for norske forhold? Hvilke sammenhenger finnes mellom utfordringene i det nye norske flerkulturelle samfunnet og byutvikling?
Hvordan foregår integreringen i Oslo ytre by samtidig som den indre by gjenfriseres? Står planleggere, politikere og utbyggere overfor helt nye strategier i forhold til faglige utfordringer, politiske prioriteringer og markedsmessig tilpasning på dette feltet?

10.45

Byutvikling og integrasjon
Terje Wessel, Samfunnsgeograf, Prof, UIO

Etniske minoriteter og boligmarkedet
Susanne Søholt, Forsker, NIBR

TAB - Tverrfaglig Arena for byutvikling - og Byutviklingskomiteen i Oslo inviterer til heldagsseminar med nasjonale og internasjonale kapasiteter fra samfunnsvitenskapelig og arkitektaglig hold.

12.00

New Public Domain
Arnold Reijndorp, Architect NL

Lunch i bankettsalen

Bli orientert om dagens drivkrefter, hør erfaringer fra den multikulturelle svenske drabantbyen og la deg fortelle hva EU-finansierte urbaniseringsprogrammer har ført til i Danmark.

TAB er et samarbeid mellom NAL, AHO, Institutt for landskapsplanlegging ved UMB, PBE og Norsk Form.